

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Kallelse

Nämnd	Kommunstyrelsens arbetsutskott
Datum och tid	2020-02-11 kl. 08.00
Plats	SR Sunnanö, kommunhuset, Östhammar
Sekreterare	Rebecka Modin
Ordförande	Jacob Spangenberg (C)

Ärendelista

1. Information 2
2. Information från Stiftelsen Österbybruks Herrgård 3
kl. 8.15-8.45 representant från Stiftelsen Österbybruks Herrgård och Elin Dahm
3. Yttrande över revisionsrapport Granskning av kommunens hantering och kontroll av anställdas bisysslor 4
kl. 8.45-8.55 Pauliina Lundberg
4. Förtydligande yttrande gällande kommunens yttrande om förslag till tillåtlighetsvillkor 6
kl. 9.20-9.40 Marie Berggren
5. Information om projektet "Minne över generationer" 7
kl. 9.40-9.55 Marie Berggren, Anna Bergsten
6. Årlig rapportering till vattenmyndigheten av genomförda åtgärder 8
kl. 9.55-10.05 Camilla Andersson
7. Uppdrag att revidera inköspolicy för Östhammars kommun 9
kl. 10.05-10.20 Inger Modig Lind, Annelie Wallén
8. Uppdrag att revidera livsmedelspolicy 10
kl. 10.20-10.35 Annelie Wallén, Inger Modig Lind
9. Medel för planerat underhåll av vägar 11
kl. 10.35-10.50 Anders Hedberg
10. Information om prioriteringar i vårt detaljplanearbete 12
kl. 10.50-11.20 Cecilia Willén Johansson, Ulf Andersson
11. Attraktiv arbetsgivare, Sommarfest 13
kl. 11.20-11.30 Peter Nyberg
12. Beslut om organisationsförändring 14
kl. 11.30-11.45 Peter Nyberg

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2020-1

1. Information

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsens arbetsutskott och tjänstemän informerar.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2020-107

2. Information från Stiftelsen Österbybruks Herrgård

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun samt Länsstyrelsen i Uppsala län har i stiftelseform förvaltat Österby Herrgård (inkl. omkring liggande byggnader) under många år. Kommunen tillskjuter ca 600 tkr årligen för driften av Herrgården. Sedan halvårsskiftet har kommunen ökat sitt engagemang i stiftelsen i såväl ledning som förvaltning.

Vid dagens sammanträde är syftet att ge en lägesbild av arbetet.

Beslutet skickas till

- Kommunstyrelsen
- Kultur- och fritidsnämnden
- Tekniska förvaltningen

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2019-784

3. Yttrande över revisionsrapport Granskning av kommunens hantering och kontroll av anställdas bisysslor

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen ställer sig bakom revisionens förslag och förvaltningens förslag till åtgärder.

Kommunstyrelsen yttrar sig i enlighet med förvaltningens förslag.

Ärendebeskrivning

På uppdrag av kommunens revisorer har KPMG granskat kommunens hantering och kontroll av anställdas bisysslor. Efter genomförd granskning har KPMG gjort bedömningen att kommunstyrelsen och nämnderna inte har tillfredsställande och ändamålsenlig intern styrning och kontroll över förekommande bisysslor. Detta beror enligt revisionens bedömning på att det förekommer brister i följsamhet till gällande rutiner.

I granskningen framkommer att revisionen i sin dataanalys identifierat mer än fyra gånger så många bisysslor och bisysslelinnehavare än vad kommunens nämnder gjort. Vidare har revisionen funnit exempel på bisysslor som enligt revisionens mening är att betrakta som konkurrerande med tanke på hur kommunen definierar begreppet sin sina riktlinjer.

Vad gäller styrdokument och rutiner bedömer revisionen att dessa i huvudsak är ändamålsenligt utformade. Samt att om befintliga regler efterlevs bedöms det finnas förhållandevis goda förutsättningar för ändamålsenlig kontroll och uppföljning beträffande bisysslor.

Revisionens rekommendationer

Revisionen har lämnat följande rekommendationer

- Kommunstyrelsen och nämnderna ska säkerställa att befintliga regler gällande bisysslor efterlevs
- Kommunstyrelsen och nämnderna bör verka för att det vid bedömningen av om en bisyssla är lämplig, ta hänsyn till de risker det kan medföra om kommunen köper eller kan komma att köpa, varor/tjänster från det företag (eller motsvarande) där den anställda innehar en funktionärspost.
- Kommunstyrelsen bör verka för att riktlinjerna för bisysslor fastslår att frågor om bisyssla ska tas upp i samband med medarbetarsamtal.
- Kommunstyrelsen ska säkerställa att rapportering av förekommande bisysslor sker varje år i enlighet med gällande riktlinjer.
- Kommunstyrelsen bör verka för att det tas fram en checklista som stöd till cheferna vid bedömningen av om en bisyssla är förtroendeskadlig, arbetshindrande eller konkurrerande.
- Kommunstyrelsen bör verka för att blanketten för anmälan av bisyssla kompletteras så att chefens motivering till att, i förekommande fall, förbjuda en bisyssla blir mer utförlig. Så som blanketten nu är utformad, räcker det att chefen kryssar i att bisysslan är förtroendeskadlig, konkurrerande eller arbetshindrande.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Beslutsunderlag

- Revisionens rapport
- Kommunledningsförvaltningens förslag till yttrande

Beslutet skickas till

- Revisionen
- HR-chef Pauliina Lundberg

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2019-286

4. Förtydligande yttrande gällande kommunens yttrande om förslag till tillåtlighetsvillkor

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar förtydligande yttrande...

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen lämnade yttrande över Svensk Kärnbränslehantering AB:s (SKB) komplettering i regeringsprövningen enligt miljöbalken (M2018/00217/Me) 2019-12-03, § 330. En del av yttrandet behandlar förslag till tillåtlighetsvillkor.

Beslutsunderlag

- Protokollsutdrag inklusive bilaga KS 2019-12-03, § 330
- Förslag till yttrande redovisas på sammanträdet

Ärendets behandling

Kommunstyrelsen beslutade om yttrande 2019-12-03, § 330.

Beslutet skickas till

- Regeringskansliet: m.registrator@regeringskansliet.se och lina.osterberg@regeringskansliet.se märkt M2018/00217/Me och remissinstansens namn, svaren bör lämnas i bearbetningsbar form (t.ex. Wordformat) per e post
- SSM: registrator@ssm.se
- Riksgälden: karnavfallsfinansiering@riksdagen.se
- SKB: registrator@skb.se
- Slutförvarsenheten: Anna Bergsten och Marie Berggren

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2020-45

5. Information om projektet ”Minne över generationer”

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun har under 2019 deltagit i projektet ”Minne över generationer”. Projektet, som drivs med hjälp av medel från Vinnova-programmet utmaningsdriven innovation (UDI), handlar om informationsbevarande över generationer med radioaktivt avfall som exempel.

Linnéuniversitetet är initiativtagare till och projektledare för projektet. De medel som tilldelats projektet under 2019 är för uppstart (steg 1 – initiering). Möjlighet finns att söka medel från Vinnova för vidareutveckling av projektet (steg 2 – samverkansprojekt). Ansökan ska lämnas in senast den 31 mars 2020. Arbetet med att ta fram en steg 2-ansökan har påbörjats.

I ett senare skede finns även möjlighet att ansöka om medel för att testa resultatet i större skala (steg 3 – implementering).

Beslutsunderlag

En kort beskrivning av projektidé mm bifogas. Beskrivningen är en del av projektgruppens arbetsmaterial inför framtagandet av steg 2-ansökan.

Beslutet skickas till

- Utredare slutförvarsenheten Anna Bergsten
- Enhetschef slutförvarsenheten Marie Berggren

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2019-770

6. Årlig rapportering till vattenmyndigheten av genomförda åtgärder

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen rapporterar arbetet med kommunala åtgärder till Vattenmyndigheten i enlighet med *Rapportering av genomförda åtgärder i Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram 2019*.

Ärendebeskrivning

I mitten av december 2016 fattade vattendelegationerna i de fem vattendistrikten i Sverige beslut om åtgärdsprogram för Sveriges vatten för perioden 2016-2021, i enlighet med EU:s ramdirektiv för vatten. I Sverige infördes vattendirektivet i svensk lagstiftning år 2004 genom 5 kap. miljöbalken, förordning (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön samt förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion.

Åtgärdsprogrammet riktar sig till centrala myndigheter, länsstyrelserna och kommunerna som åtgärdsutförare. Programmet redovisar vad kommuner och myndigheter behöver göra för att distriktets vatten ska följa miljökvalitetsnormerna. Kommunernas åtgärder finns via länk under beslutsunderlag.

Rapporteringen möjliggör för vattenmyndigheternas att bedöma vilken effekt åtgärderna har i relation till de miljökvalitetsnormer som ska följas. För att bättre följa framstegen i åtgärdsarbetet och för att förbättra kopplingen till effekter i miljön ska både kvantitativa och kvalitativa underlag rapporteras in från åtgärdsmyndigheter och kommuner.

Åtterrapporteringen av genomförda åtgärder behövs också för att Sverige ska kunna genomföra rapporteringar av åtgärdsprogrammets genomförande till EU-kommissionen.

Alla kommuner ska enligt åtgärdsprogrammet och Miljöbalken varje år senast den 28 februari rapportera till vattenmyndigheterna hur kommunen arbetat med genomförande av åtgärdsprogrammet inom de åtgärder som ligger under kommunalt ansvar. Rapporteringen görs i webbformulär från Vattenmyndigheten.

Rapporteringen från Östhammars kommun har beretts i samverkan mellan Samhällsbyggnadsförvaltningen och Gästrike vatten.

Beslutsunderlag

- Rapportering av genomförda åtgärder i Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram 2019 (webbformulär)
- [Länk](#) till kommunernas åtgärder.

Beslutet skickas till

- Miljösakkunnig Camilla Andersson för inrapportering till Vattenmyndigheten
- Samhällsbyggnadsförvaltningen (Cecilia Willén Johansson och Ulf Andersson)
- Gästrike Vatten AB (jenny.engberg@gastrikevatten.se)

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2020-105

7. Uppdrag att revidera inköspolicy för Östhammars kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen ger förvaltningen i uppdrag att revidera inköspolicy för Östhammars kommun.

-
-

Ärendebeskrivning

Kommunens inköspolicy antogs 2017. Inköspolicyn är en politisk viljeyttring som styr tillhörande strategier, riktlinjer, regler och rutiner. Inköspolicyn behöver revideras för att förhålla sig till målen i den nationella upphandlingsstrategin där offentlig upphandling ses som ett strategiskt verktyg för den goda affären.

Beslutsunderlag

- Länk till Nu gällande policy via kommunens webbplats
<http://www.osthammar.se/globalassets/dokument/policy/inkospolicy.pdf>
- Länk till den nationella upphandlingsstrategin
<https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2016/06/nationella-upphandlingsstrategin/>
- Presentation på sammanträdet

Beslutet skickas till

Upphandlingsenheten

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2020-106

8. Uppdrag att revidera livsmedelspolicy

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen ger förvaltningen i uppdrag att revidera livsmedelspolicyn utifrån följande punkter:

-
-

Ärendebeskrivning

Kommunens livsmedelspolicy antogs 2015. Policyn är i behov av revidering.

Beslutsunderlag

Nu gällande livsmedelspolicy via kommunens [webbplats](#)

Beslutet skickas till

Måltidsenheten

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2020-74

9. Medel för planerat underhåll av vägar

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott lyfter in förslaget om ökad driftbudget för vägunderhåll i arbetet inför budget 2021 och flerårsplan samt i arbetet med eventuell ändring i budget 2020.

Ärendebeskrivning

Under 2018 genomfördes en väginventering för att kartlägga status av kommunalt ägda gator, vägar och cykelvägar. Undersökningen visade att avsatta medel inte räcker för att hålla en god nivå på det kommunala vägnätet. Avsatta årliga medel behöver därför ökas från dagens 2,0 mkr till 4,1 mkr per år. Under en femårsperiod behöver medlen dessutom ökas med 6,0 mkr per år för att komma i fas med eftersatt vägunderhåll.

Förvaltningens förslag till beslut:

Tekniska förvaltningen beviljas en ökad driftbudget för vägunderhåll från 2,0 mkr till 4,1 mkr per år. Under kommande femårsperiod avsätts ytterligare 6,0 mkr per år för att åtgärda det redan eftersatta vägunderhållet.

Beslutsunderlag

Sammanfattande ekonomisk redovisning – Underhållsutredning gator 2018

Beslutet skickas till

- Tekniska förvaltningen
- Lednings- och verksamhetsstöd, ekonomi (Gunilla Jansson)

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2020-104

10. Information om prioriteringar i vårt detaljplanearbete

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen och lämnar följande synpunkter:

-
-

Ärendebeskrivning

Information kring hur plan-och mexenheten prioriterar våra detaljplaner. Idag har enheten 1,5 tjänst på detaljplan samtidigt som vi har cirka 30 öppna ärenden. För att arbetet ska flyta på behöver enheten göra prioriteringar. Prioriterar innebär inte att utesluta andra detaljplaner. Det innebär bara att vara tydlig med vilka detaljplaner som kommer först och vilka som under tiden får vänta.

Syftet med dagens ärende är att ge kommunstyrelsen information samt att inhämta synpunkter.

Beslutsunderlag

Presentation på sammanträdet

Beslutet skickas till

- Planchef Cecilia Willén Johansson
- Samhällsbyggnadschef Ulf Andersson

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2020-108

11. Attraktiv arbetsgivare, Sommarfest

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att genomföra en sommarfest vartannat år med start 2020. Vidare föreslås att det anslås 100 kr/medarbetare årligen för detta. Medlen anslagstäckes av kommunstyrelsen. För årets sommarfest anslås 200 kr/medarbetare.

Ärendebeskrivning

Tanken är att årligen före sommarsemestrarna bjuda in till en sommarfest. Samtliga anställda inbjuds till en kväll för mat, dryck och underhållning. Tanken är att kunna mötas över professions- och förvaltningsgränser och samtidigt få ta del av underhållning. Då kommunen under 2020 genomför en stor organisationsförändring på temat en förvaltning, samverkan och ökat inflytande känns det extra motiverat att genomföra en sommarfest 2020. De anställda bjuds på mat, alkoholfri dryck och underhållning.

Vid evenemang som detta exkluderas alltid de som har tjänstgöring kvälls-, helg- och nattetid. Det är viktigt att vi kompenserar dem med ett likvärdigt erbjudande.

Man kan tänka sig att detta evenemang även hålls öppet för allmänheten kostnadsfritt (eller till symbolisk avgift). Exempelvis kan de anställda bjudas in till 18.00 och allmänheten en timma senare.

Beslutet skickas till

Samtliga nämnder och förvaltningar

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2019-791

12. Beslut om organisationsförändring

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta följande principer för kommunens tjänstemannaorganisation:

- En förvaltning
- Ett gemensamt verksamhetsstöd
- Förvaltningen delas upp i följande sektorer: Bildning, Omsorg och Samhälle

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige i juni 2019 gav förvaltningen i uppdrag att genomföra en organisationsförändring. Syftet med förändringen var att skapa en organisation som underlättar effektivisering och kvalitetsutveckling samt bidrar till en mer flexibel och likvärdig organisation, oavsett inom vilket nämndsområde organisationen verkar inom.

Ställningstagande avseende att gå från fem förvaltningar till en förvaltning;

- Ger bättre förutsättningar att ta hand om politikens beställningar som kräver ett helhetsgrepp t.ex. kommunens attraktivitet, tillväxt eller folkhälsa.
- Bättre förutsättningar att kontinuerligt omforma tjänstemannaorganisationen för att matcha politikens beställningar (eller behov i övrigt)
- Stort signalvärde, en förvaltning som tar hand om och löser grunduppdrag tillsammans.
- Kräver kultur och arbetssättsförändringar (för att sektorerna inte ska bli nya förvaltningar)
- Risk för minskat stöd från förvaltningschef till facknämnderna (ersätts troligen av sektorchefernas stöd)

Ställningstagande att gå från ett decentraliserat och spritt verksamhetsstöd till ett samlat verksamhetsstöd;

- Bättre förutsättningar till redundans (minskad sårbarhet i leveransen) hos stödfunktioner.
- Bättre förutsättningar till behovsstyrd verksamhetsstödallokering.
- Bättre förutsättningar till gemensamma arbetssätt, rutiner och standard samt kollegialt lärande.
- Risk för ett minskat verksamhetskunnande.
- Risk för att arbetsuppgifterna blir enformiga vid specialisering.
- Risk för minskad sammanhållning mellan stöd och kärnverksamhet.

Ställningstagande avseende att dela upp förvaltningen i tre sektorer;

- Sektorerna matchar väl kommunens grunduppdrag, Bildning, Omsorg och Samhällsutveckling.
- Verksamheter som särskilt gynnas av samarbete bör organisatoriskt ligga nära varandra.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

- Mindre verksamheter riskerar att hamna i skymundan i en stor sektor.

Beslutsunderlag

Arbetsgruppens förslag och presentation

Beslutet skickas till

Samtliga nämnder och förvaltningar

Datum
2019-12-12

Dnr: ÖSTHAMMARS KOMMUN		Sid: 1 (2)
Kommunstyrelsen		
2019 -12- 1 2		
Dnr:	Dpl:	

Kommunstyrelsen, Bygg- och miljönämnden,
Barn- och utbildningsnämnden, Kultur- och
fritidsnämnden, Socialnämnden

För kännedom:
Kommunfullmäktiges presidium

Granskning av kommunens hantering och kontroll av anställdas bisysslor

KPMG har av Östhammars kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens hantering och kontroll av anställdas bisysslor. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2019.

Efter genomförd granskning gör vi bedömningen att kommunstyrelsen och nämnderna inte har en tillfredsställande och ändamålsenlig intern styrning och kontroll över förekommande bisysslor.

När det gäller befintliga styrdokument och rutiner är vår samlade bedömning att dessa i huvudsak är ändamålsenligt utformade. Om befintliga regler efterlevs finns enligt vår mening därmed förhållandevis goda förutsättningar för en ändamålsenlig kontroll och uppföljning beträffande befintliga bisysslor.

Mot bakgrund av genomförd granskning lämnar vi följande rekommendationer:

- Kommunstyrelsen och nämnderna ska säkerställa att befintliga regler beträffande bisysslor efterlevs.
- Kommunstyrelsen och nämnderna bör verka för att det vid bedömningen av om en bisyssla är lämplig, tas hänsyn till de risker det kan medföra om kommunen köper, eller kan komma att köpa, varor och/eller tjänster från det företag (eller motsvarande) där den anställde innehar en funktionärspost.
- Kommunstyrelsen bör verka för att riktlinjerna för bisysslor fastslår att frågor om bisysslor ska tas upp i samband med medarbetarsamtal.
- Kommunstyrelsen ska säkerställa att rapportering av förekommande bisysslor sker varje år i enlighet med gällande riktlinjer.
- Kommunstyrelsen bör verka för att det tas fram en checklista som stöd till cheferna vid bedömningen av om en bisyssla är förtroendeskadlig, arbetshindrande eller konkurrerande.
- Kommunstyrelsen bör verka för att blanketten för anmälan av bisyssla kompletteras så att chefens motivering till att, i förekommande fall, förbjuda en bisyssla

blir mer utförlig. Så som blanketten nu är utformad räcker det att chefen kryssar i att bisysslan är förtroendskadlig, konkurrerande eller arbetshindrande.

Kommunrevisionen översänder härmed granskningsrapport och missiv till kommunstyrelsen och nämnderna för yttrande. Svar önskas senast den 29 februari 2020.

Enligt uppdrag

Mats Sjöborg
Ordförande

Granskning av kommunens hantering och kontroll av anställdas bisysslor

Rapport

Östhammars kommun

KPMG AB

2019-12-12

Antal sidor 13

Östhammars kommun

Granskning av kommunens hantering och kontroll av anställdas bisysslor

2019-12-12

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	1
2	Bakgrund	2
2.1	Syfte och revisionsfrågor	2
2.2	Avgränsning	2
2.3	Ansvarig nämnd/styrelse	3
2.4	Revisionskriterier	3
2.5	Metoder	3
3	Resultat av granskningen	4
3.1	Förekomst av bisysslor	4
3.2	Kännedom om bisysslor	6
3.3	Är förekommande bisysslor tillåtna enligt lag och kollektivavtal?	7
3.4	Inköp från företag/förening där anställda har bisyssla	9
3.5	Kommunens rutiner för hantering av bisysslor	9
3.5.1	Policy för bisysslor	9
3.5.2	Riktlinjer för bisysslor	10
3.5.3	Övriga dokument relaterade till bisysslor	11

Östhammars kommun

Granskning av kommunens hantering och kontroll av anställdas bisysslor

2019-12-12

1 Sammanfattning

KPMG har av Östhammars kommuns revisorer fått i uppdrag att granska förekomsten av bisysslor i kommunen samt de styrande dokument och de rutiner som används för att hantera dessa.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen och nämnderna inte har en tillfredsställande och ändamålsenlig intern styrning och kontroll över förekommande bisysslor. Denna bedömning baseras främst på att kännedomen om förekommande bisysslor förefaller vara bristande. Detta beror i sin tur, enligt vår bedömning, på att det förekommer brister i följsamhet till gällande rutiner.

I granskningen framkommer att vi inom ramen för vår dataanalys identifierat mer än fyra gånger så många bisysslor och bisyssleinnehavare än vad kommunens nämnder gjort.

Vidare har vi funnit exempel på bisysslor som enligt vår mening är att betrakta som konkurrerande med tanke på hur begreppet definieras i kommunens *Riktlinjer för bisyssla*.

När det gäller befintliga styrdokument och rutiner är vår samlade bedömning att dessa i huvudsak är ändamålsenligt utformade. Om befintliga regler efterlevs finns enligt vår mening därmed förhållandevis goda förutsättningar för en ändamålsenlig kontroll och uppföljning beträffande befintliga bisysslor. På ett antal punkter menar vi dock att det finns möjlighet att utveckla befintliga styrdokument, vilket framgår av rekommendationerna nedan.

Mot bakgrund av ovanstående samt vad som i övrigt framkommer i denna granskning lämnar vi följande rekommendationer.

- Kommunstyrelsen och nämnderna ska säkerställa att befintliga regler beträffande bisysslor efterlevs.
- Kommunstyrelsen och nämnderna bör verka för att det vid bedömningen av om en bisyssla är lämplig, tas hänsyn till de risker det kan medföra om kommunen köper, eller kan komma att köpa, varor och/eller tjänster från det företag (eller motsvarande) där den anställda innehar en funktionärspost.
- Kommunstyrelsen bör verka för att riktlinjerna för bisysslor fastslår att frågor om bisysslor ska tas upp i samband med medarbetarsamtal.
- Kommunstyrelsen ska säkerställa att rapportering av förekommande bisysslor sker varje år i enlighet med gällande riktlinjer.
- Kommunstyrelsen bör verka för att det tas fram en checklista som stöd till cheferna vid bedömningen av om en bisyssla är förtroendeskadlig, arbetshindrande eller konkurrerande.
- Kommunstyrelsen bör verka för att blanketten för anmälan av bisyssla kompletteras så att chefens motivering till att, i förekommande fall, förbjuda en bisyssla blir mer utförlig. Så som blanketten nu är utformad räcker det att chefen kryssar i att bisysslan är förtroendeskadlig, konkurrerande eller arbetshindrande.

Östhammars kommun

Granskning av kommunens hantering och kontroll av anställdas bisysslor

2019-12-12

2 Bakgrund

KPMG har av Östhammars kommuns revisorer fått i uppdrag att granska förekomsten av bisysslor i kommunen samt de styrande dokument och de rutiner som används för att hantera dessa.

Med bisyssla förstås varje syssla, tillfällig eller stadigvarande, som utövas vid sidan av anställningen och som inte är hänförlig till privatlivet. Om arbetsgivaren anser att en bisyssla hindrar arbetsuppgifterna, kan påverka arbetstagarens handläggning av ärendet i sitt arbete eller konkurrerar med arbetsgivarens verksamhet, kan arbetsgivaren förbjuda arbetstagaren att utöva sådan bisyssla. Detta gäller inte bara bisyssla som faktiskt utövas utan också bisyssla som aldrig har utövats men där det finns anledning att anta att en arbetstagare står i begrepp att åta sig någon sådan. Bestämmelsen ger därmed inte utrymme för bisyssleförbud "för säkerhets skull".

Området är väsentligt för revision eftersom felaktig hantering kan innebära förtroendeskada för kommunen. Revisorerna har av denna anledning beslutat granska kommunens kännedom om och hantering av eventuella bisysslor.

2.1 Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att konstatera om kommunens kontroll och bedömning av anställdas bisysslor är ändamålsenlig.

Granskningen har utgått från följande frågor:

- Förekommer bisysslor i kommunen?
- Har förvaltningscheferna kännedom om aktuella bisysslor?
- Anses förekommande bisysslor godkända enligt AB (Allmänna bestämmelser) respektive förenliga med 7 § LOA (lagen om offentlig anställning) avseende förtroendeskadliga bisysslor?
- Har kommunen gjort inköp från företag där anställda via en bisyssla har ekonomiska intressen?
- Har kommunen ändamålsenliga rutiner för hantering av bisysslor?

2.2 Avgränsning

Vad gäller bisysslor har granskningen omfattat kommunens avlönade personal från 2019-01-01 till 2019-08-31¹. Enbart arvoderade personer har därför inte omfattats av granskningen. I övrigt har även ferieanställda² exkluderats från granskningen.

Analys av inköp har omfattat perioden 2019-01-01 – 2019-08-31.

¹ Kartläggningen av de anställdas bisysslor sker i huvudsak under senhösten. I samband med granskningens genomförande hade årets kartläggning i stor utsträckning ännu inte ägt rum. Därför har uppgifterna om förekommande bisysslor även innefattat uppgifter insamlade under hösten 2018.

² Ferieanställda i betydelsen "sommarjobbare" eller liknande. Lärare med ferietjänst omfattas av granskningen.

Östhammars kommun

Granskning av kommunens hantering och kontroll av anställdas bisysslor

2019-12-12

2.3 Ansvarig nämnd/styrelse

Granskningen har avsett kommunstyrelsen och samtliga nämnder.

2.4 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller:

- Kommunallagen 6 kap. 6 §
- Lagen om offentlig anställning (LOA) 7-7c §§
- Allmänna bestämmelser (AB)
- Policy för bisysslor
- Riktlinjer för bisyssla
- Övriga tillämpbara interna regelverk och beslut

2.5 Metoder

Underlag i form av anställningsdata har inhämtats från kommunens personalavdelning per 2019-10-24 omfattande anställningar under perioden 2019-01-01 till 2019-08-31. Vidare har leverantörsdata för samma tidsrymd inhämtats. Uppgifter från Bolagsverkets handels- och föreningsregister samt aktiebolagsregister per 2019-10-25³ har sammanställts och granskats. Granskningen har berört 3 043 anställda.

Rapporten har faktagranskats av personalchef, förhandlingschef, ekonom samt ekonomichef.

³ Viktigt att notera är att uppgifterna från Bolagsverket ger en "ögonblicksbild" av vilka som har en aktuell funktionärspost i företag och/eller föreningar som bedriver näringsverksamhet. Av Bolagsverkets uppgifter framgår inte när funktionärsposten tillträdde. Bolagsverkets uppgifter anger därmed vilka som har en funktionärspost per den dag underlaget inhämtades, i detta fall 2019-10-25. Vidare bör noteras att de bisysslor som fångas i den data vi inhämtar avser funktionärsposter i näringsdrivande associationer. Andra typer av bisysslor fångas inte.

Östhammars kommun

Granskning av kommunens hantering och kontroll av anställdas bisysslor

2019-12-12

3 Resultat av granskningen

Som nämnts i stycke 2.5 ovan har granskningen omfattat 3 043 anställda. Dessa har under granskningsperioden innehaft 3 586 anställningar. Det handlar exempelvis om att en person kan vara tjänstledig från en anställning och inneha en annan. Det blir då två anställningar för den individen. Ett annat exempel kan vara att en individ haft en tidsbegränsad anställning under början av året och sen fått en tillsvidareanställning. Även i det fallet blir det två anställningar för en individ.

I kommunens *Policy för bisysslor* framgår att "nyanställda arbetstagare, som har en anställning om minst 6 månader, ska [...] anmäla bisyssla. Arbetstagare med anställning om mindre än 6 månader ska anmäla bisyssla när de uppnår rätten till företräde till ytterligare anställning, dvs vid 360 dagar."

Mot bakgrund av denna bestämmelse har vi i granskningen undantagit de anställda som haft en anställning understigande 6 månader. När dessa räknats bort återstår 2 491 anställda som under granskningsperioden innehaft 2 743 anställningar. Eftersom det är dessa 2 491 personer och 2 743 anställningar som omfattas av granskningen kommer vi i fortsättningen utgå från dessa siffror.

3.1 Förekomst av bisysslor

I utdraget från Bolagsverket får vi "träff" på de kommunanställda som är styrelsemedlemmar i kommunala bolag⁴. Dessa har vi inte räknat som bisysslor i denna granskning. När dessa undantagits har vi funnit att 272 personer av 2 491 anställda (10,9 %) innehar en eller flera bisysslor. Totalt antal förekommande bisysslor uppgår till 305 stycken i sammanlagt 291 företag och/eller föreningar som bedriver näringsverksamhet⁵. Eftersom dessa 305 bisysslor innehas av 272 personer har de allra flesta följaktligen endast en bisyssla, men 36 personer innehar två eller fler bisysslor.

Vår granskning visar vidare att det är betydligt vanligare med bisysslor bland kommunens tillsvidareanställda personal än bland kommunens tidsbegränsat anställda⁶. Det är 204 tillsvidareanställda och 68 tidsbegränsat anställda som innehar bisysslor⁷.

Om man tittar på anställningens omfattning kan vi konstatera att 155 av de 272 personer som innehar en eller flera bisysslor är heltidsanställda, medan resterande 117 personer är deltidsanställda.

⁴ Med kommunala bolag avses av Östhammars kommun helägda aktiebolag, men även delägda aktiebolag. Ett exempel på det senare är Östhammars vatten AB som är ett dotterbolag till Gästrike vatten AB som i sin tur ägs av Östhammars kommun tillsammans med fyra andra kommuner.

⁵ Av de 305 bisysslor som vi identifierat är 47 stycken som ledamot (35) eller suppleant (12) i styrelsen i en bostadsrättsförening.

⁶ I rapporten använder vi begreppet "tidsbegränsade anställda" för alla andra typer av anställningar än tillsvidareanställningar.

⁷ Vissa personer har under granskningsperioden innehaft både en tidsbegränsad anställning och en tillsvidareanställning, dessa har då räknats som tillsvidareanställda.

Östhammars kommun

Granskning av kommunens hantering och kontroll av anställdas bisysslor

2019-12-12

Fördelat per förvaltning⁸ ser förekomsten av bisysslor ut enligt tabellen nedan.

Förvaltning	Antal anställda*	Antal anställda med bisyssla*	Andel anställda med bisyssla
Barn- och utbildningsförvaltningen	911	100	11,0 %
Kommunledningsförvaltningen	190	33	17,4 %
Kultur- och fritidsförvaltningen	60	8	13,3 %
Samhällsbyggnadsförvaltningen	48	5	10,4 %
Socialförvaltningen	1 125	113	10,0 %
Tekniska förvaltningen	204	25	12,3 %

* Observera att antalet anställda inom de olika förvaltningarna enligt denna tabell uppgår till totalt 2 538 personer samt att antalet anställda med bisyssla uppgår till 284 personer. Ovan har vi dock angivit att antalet anställda totalt är 2 491 stycken och att antalet anställda med bisyssla uppgår till 272 stycken. Orsaken till diskrepanserna är att en och samma individ kan ha haft flera olika anställningar (i olika förvaltningar) under den period som granskningen avser.

Som framgår av tabellen är socialförvaltningen den förvaltningen där flest *antal* anställda innehar bisysslor medan kommunledningsförvaltningen är den förvaltning där störst *andel* anställda innehar bisysslor.

Kommentarer

Som framgår i rapportens inledning/bakgrund kan arbetsgivaren förbjuda arbetstagaren att utöva en bisyssla om den anses hindra arbetsuppgifterna. Mot bakgrund av att drygt var tionde medarbetare har en mer eller mindre omfattande bisyssla, i form av funktionärspost⁹ i en näringsdrivande association¹⁰ kan det inte uteslutas att det inte förekommer bisysslor som inverkar hindrade på arbetsuppgifterna. För att säkerställa att så inte är fallet är det enligt vår mening viktigt med tydliga rutiner för kartläggning och bedömning av bisysslor samt att dessa rutiner efterlevs. Som framgår i styckena 3.2, 3.3 och 3.5 nedan finns indikationer på att så ej är fallet.

⁸ Vi använder här begreppet förvaltning även om det är nämnderna som är granskningsobjekten. Anledningen till det är att förvaltningsorganisationen inte helt följer nämndsorganisationen.

⁹ De funktionärsposter vi fångar i vår dataanalys omfattar bl.a. följande: Aktuarie, Bolagsman, Extern firmatecknare, Extern verkställande direktör, Extern vice verkställande direktör, Föreståndare, Innehavare, Kommanditdelägare, Komplementär, Styrelseledamot, Likvidator, Likvidatorssuppleant, Ordförande, Prokurist, Revisor, Huvudansvarig revisor, Revisorssuppleant, Suppleant, Ställföreträdande verkställande direktör, Verkställande direktör, Verkställande ledamot, Vice ordförande, Vice verkställande direktör

¹⁰ I begreppet "näringsdrivande association" inbegrips aktieföretag, ekonomiska föreningar, enskilda firmor, handelsbolag, kommanditbolag, bostadsrättsföreningar samt ideella föreningar som bedriver näringsverksamhet.

Östhammars kommun

Granskning av kommunens hantering och kontroll av anställdas bisysslor

2019-12-12

3.2 Kännedom om bisysslor

I tabellen nedan framgår antalet anställda som vi inom ramen för vår dataanalys har identifierat som bisyssleininnehavare. Tabellen innehåller även uppgifter om hur många bisyssleininnehavare som identifierats inom kommunens olika förvaltningar. Uppgiften om hur många bisyssleininnehavare som kommunens förvaltningar identifierat har sammanställts av Lednings- och verksamhetsstöd inom Kommunstyrelseförvaltningen.

Förvaltning	Antal anställda med bisyssla enl. vår analys	Antal av kommunen identifierade bisyssleininnehavare
Barn- och utbildningsförvaltningen	100	15
Kommunledningsförvaltningen	33	26
Kultur- och fritidsförvaltningen	8	0
Samhällsbyggnadsförvaltningen	5	1
Socialförvaltningen	113	20
Tekniska förvaltningen	25	1
Totalt antal anställda med bisyssla	272*	63

* Precis som i tabellen på föregående sida uppgår antalet anställda med bisyssla till 284 stycken om de olika förvaltningarna räknas samman. Som nämnts ovan är orsaken till diskrepansen att en och samma individ kan ha haft flera olika anställningar (i olika förvaltningar) under den period som granskningen avser. Eftersom kommunens sammanställning av bisyssleininnehavare inte räknar en och samma individ två gånger gör inte vi heller det i denna jämförelse. Därav anges det totala antalet till 272 i tabellen ovan.

Som framgår av tabellen ovan har man inom organisationen identifierat 63 bisyssleininnehavare medan vi i vår analys har identifierat 272 stycken. Inom kommunen har man således identifierat knappt en fjärdedel (23,4 %) så många bisyssleininnehavare som vi gjort.

I sammanhanget är det viktigt att poängtera att vår analys endast redovisar bisysslor genom funktionärsuppdrag i näringsdrivande associationer medan kommunens förvaltningar, enligt gällande rutiner, har samlat uppgifter om alla förekommande bisysslor.

Vi har också begärt in uppgifter om hur stort *antal bisysslor* som identifierats. Enligt den sammanställning vi tagit del av uppgår antalet bisysslor i kommunen till 76 stycken, att jämföra med de 305 som vi identifierat. Även när det gäller antalet bisysslor har kommunen således identifierat knappt en fjärdedel (24,9 %) så många som vi gjort.

Kommentarer

Frågan om förvaltningscheferna har kännedom om aktuella bisysslor kan, utifrån vår dataanalys, på sin höjd besvaras med delvis. Som framgår ovan har kommunens förvaltningschefer identifierat mindre än en fjärdedel så många bisysslor som vi identifierat. Mot den bakgrunden gör vi bedömningen att kommunens samlade kännedom och kontroll på de anställdas bisysslor inte är ändamålsenlig.

3.3 Är förekommande bisysslor tillåtna enligt lag och kollektivavtal?

I detta stycke redogörs för vad som sägs om bisysslor i Lagen om offentlig anställning (LOA) samt Allmänna bestämmelser (AB).

AB, kapitel 3 paragraf 8 lyder i sin helhet som följer:

§ 8 Bisysslor

Mom. 1 Arbetstagare som har en bisyssla ska anmäla denna och lämna de uppgifter som arbetsgivaren anser behövs för bedömning av bisysslan. Arbetsgivaren ska medvetandegöra arbetstagaren om skyldigheten att anmäla bisysslan och lämna uppgifter.

Arbetsgivaren kan förbjuda bisysslan om arbetsgivaren finner att den kan

- a) inverka hindrande för arbetsuppgifterna,
- b) innebära verksamhet som konkurrerar med arbetsgivarens.

Anmärkning

Förtroendskadlig bisyssla för arbetstagaren inom kommun, landsting eller kommunalförbund regleras i 7 § lagen om offentlig anställning (LOA).

För arbetstagare anställd hos annan arbetsgivare än kommun, landsting eller kommunalförbund gäller även att bisyssla kan förbjudas av arbetsgivaren om den kan

- c) påverka arbetstagarens handläggning av ärenden i sitt arbete hos arbetsgivaren.

Mom. 2 Förtroendeuppdrag inom fackliga, politiska eller ideella organisationer räknas inte som bisyssla enligt detta avtal.

Östhammars kommun

Granskning av kommunens hantering och kontroll av anställdas bisysslor

2019-12-12

7 § LOA (lagen om offentlig anställning) lyder i sin helhet som följer:

7 § En arbetstagare får inte ha någon anställning eller något uppdrag eller utöva någon verksamhet som kan rubba förtroendet för hans eller någon annan arbetstagares opartiskhet i arbetet eller som kan skada myndighetens anseende.

7 a § Arbetsgivaren skall på lämpligt sätt informera arbetstagarna om vilka slags förhållanden som kan göra en bisyssla otillåten enligt 7 §. *Lag (2001:1016).*

7 b § En arbetstagare skall på arbetsgivarens begäran lämna de uppgifter som behövs för att arbetsgivaren skall kunna bedöma arbetstagarens bisysslor. *Lag (2001:1016).*

7 c § En arbetsgivare skall besluta att en arbetstagare som har eller avser att åta sig en bisyssla som inte är förenlig med 7 § skall upphöra med eller inte åta sig bisysslan. Beslutet skall vara skriftligt och innehålla en motivering. *Lag (2001:1016).*

7 d § Ordinarie domare och chefer för myndigheter som lyder omedelbart under regeringen skall på eget initiativ till arbetsgivaren anmäla vilka typer av bisysslor de har. *Lag (2004:833).*

Inom ramen för granskningen har vi frågat om de bisysslor som identifierats är förenliga med vad som sägs i 7 § LOA om förtroendskada samt tillåtna enligt AB. Enligt kommunens uppgifter är samtliga identifierade bisysslor förenliga med LOA och godkända enligt AB.

Som en del av granskningen har vi bett att få ta del av ifylld anmälan av bisyssla avseende åtta personer¹¹. Detta eftersom vi bedömt att de aktuella bisysslorna *skulle kunna* innebära verksamhet som konkurrerar med arbetsgivarens och/eller inverka hindrande för ordinarie arbetsuppgifter.

Granskningen visar att det inte finns någon ifylld anmälan av bisyssla avseende någon av dessa åtta personer. Avseende en av personerna fanns det en anmälan från år 2017. Enligt gällande riktlinjer ska anmälan om bisyssla emellertid göras årligen så länge bisysslan innehas. Enligt vår dataanalys innehade personen i fråga den aktuella bisysslan även år 2019.

Kommentarer

Vi kan konstatera att samtliga av kommunen identifierade bisysslor uppges vara förenliga med vad som sägs i 7 § LOA om förtroendskada samt tillåtna enligt AB. Mot bakgrund av att kommunens förvaltningar identifierat en så liten andel av det totala antalet förekommande bisysslor gör vi dock bedömningen att det inte kan uteslutas att det förekommer bisysslor i kommunen som ej är förenliga med LOA eller tillåtna enligt AB. Utifrån kommunens egen definition av *konkurrerande bisyssla* gör vi bedömningen

¹¹ Vår förfrågan gällde nio personer, men en av dessa var tjänstledig (och hade så varit under en längre period), därav undantogs personen i fråga från såväl denna förfrågan som från granskningen i stort.

Östhammars kommun

Granskning av kommunens hantering och kontroll av anställdas bisysslor

2019-12-12

att det förekommer bisysslor som är att betrakta som konkurrerande och som därmed ej borde ha godkänts. Detta beskrivs närmare i stycke 3.5.2 nedan.

Vidare tolkar vi den stora diskrepansen mellan antalet bisysslor som förvaltningarna själva identifierat och det antal vi funnit i vår analys, som att de rutiner som finns avseende anmälan om bisyssla ej efterlevs fullt ut. Denna bild förstärks av det faktum att det saknas ifylld anmälan om bisyssla i samtliga de fall där vi begärt in sådant underlag.

3.4 Inköp från företag/förening där anställda har bisyssla

Som nämnts i stycke 3.1 finns det 291 företag och/eller föreningar där anställda i kommunen har en funktionärspost. Av dessa återfinns 28 (9,6 %) i kommunens leverantörsreskontra under granskningsperioden. Kommunen har med andra ord gjort inköp av, eller på annat vis överfört medel till, företag och föreningar, via sin leverantörsreskontra- och betalningsfunktion, där anställda innehar eller innehaft funktionärspost.

Det handlar om totalt 192 verifikationer uppgående till totalt ca 11,8 mnkr. Närapå 90 % av den summan har utbetalats till två enskilda leverantörer. Av de 192 verifikationerna har kostnaden i 41 fall belastat den förvaltning där bisyssleininnehavaren arbetar. Totalt belopp där kostnaden belastat bisyssleininnehavarens förvaltning uppgår till ca 560 tkr.

Vi har inom ramen för granskningen begärt ut 23 fakturor från företag/föreningar där kommunanställda innehar funktionärsposter. Granskningen visar att bisyssleininnehavaren står som företagets referens på fem av de totalt 23 granskade fakturorna, till ett sammanlagt fakturabelopp om ca 44 tkr. I ett av dessa fall är fakturan ställd till samma förvaltning som bisyssleininnehavaren arbetar inom.

Kommentarer

Vi menar att arbetsgivaren vid bedömningen av om en bisyssla är lämplig bör ta hänsyn till de risker det kan medföra om kommunen köper, eller kan komma att köpa, varor och/eller tjänster från det företag (eller motsvarande) där den anställde innehar en funktionärspost.

3.5 Kommunens rutiner för hantering av bisysslor

3.5.1 Policy för bisysslor

Fullmäktige i Östhammars kommun antog 2016-11-15 *Policy för bisysslor* (§ 115). Av policyn framgår bl.a. att arbetsgivaren minst en gång per år ska efterfråga om arbetstagaren innehar bisyssla. Under rubriken "Bedömning och beslut gällande bisyssla" anges att sysselsättningsgraden och arbetstidslagen ska beaktas vid bedömningen om en bisyssla kan anses inverka hindrande för arbetet. Vidare framgår: "Gällande arbetstidsreglering, semesterbestämmelser etc förutsätter generellt att tiden utöver heltidsmättet används för vila och rekreation." Som framgår i stycke 3.1 ovan är flertalet av kommunens bisyssleininnehavare heltidsanställda (155 av 272).

Östhammars kommun

Granskning av kommunens hantering och kontroll av anställdas bisysslor

2019-12-12

Kommentarer

Vi ser positivt på att det finns formell styrning beträffande bisysslor, i form av en policy fastställd av fullmäktige.

3.5.2 Riktlinjer för bisysslor

Relaterat till policyn finns *Riktlinjer för bisyssla*, antagna av kommunstyrelsens personalutskott (senast reviderade 2017-08-30).

I inledningen av dessa riktlinjer anges bl.a. följande.

Allmänheten måste kunna ha fullt förtroende för och uppfatta Östhammars kommun som rättssäker och effektiv. Medarbetare i kommunen kan därför inte inneha bisyssla som kan rubba förtroendet eller skada anseendet för Östhammars kommun, eller på annat sätt inverka negativt på medarbetarens möjlighet att utföra sina arbetsuppgifter.

Vidare framgår att chefer har ansvar för att informera sina medarbetare om riktlinjerna samt vad som kan göra en bisyssla otillåten. Detta görs i regel vid introduktion av nyanställda, samt följs upp i samband med medarbetarsamtal.

Lednings- och verksamhetsstöd ska årligen kontrollera förekomsten av bisysslor i kommunen samt redovisa detta till kommunstyrelsen. Inom ramen för granskningen har vi bett att få ta del av de senaste årens redovisningar. Vi har erhållit redovisningen avseende 2018, vilken kommunstyrelsen fick del av 2019-05-07 (§ 157). Sammanställningar avseende 2016 och 2017 har vi inte fått del av. Sammanställning avseende 2019 uppges komma att redovisas under början av 2020.

Vidare i riktlinjerna för bisyssla ges vägledning kring arbetsgivarens bedömning av om en bisyssla är förtroendeskadlig, arbetshindrande eller konkurrerande. Beträffande *förtroendeskadlig bisyssla* anges bl.a. följande.

När det gäller att bedöma om en bisyssla är förtroendeskadlig ska saken ses med "tredje mans ögon". Det handlar med andra ord om att ställa sig frågan om tredje mans förtroende för verksamhetens agerande kan påverkas av bisysslan. Om bisysslan bedrivs inom samma verksamhetsområde som medarbetaren själv verkar inom, ökar risken för att den betraktas som förtroendeskadlig.

Förtroendeskadlig bisyssla kan t ex uppstå om en medarbetare har intressen i företag som anlitas av kommunen och medarbetaren själv beslutar eller kan påverka beslut exempelvis vid myndighetsutövning eller upphandling.

Beträffande *arbetshindrande bisyssla* anges att det exempelvis kan handla om frekvent arbete hos annan arbetsgivare eller i egen firma, utöver anställningen i kommunen.

När det gäller *konkurrerande bisyssla* anges bl.a. följande.

En bisyssla är konkurrerande när en medarbetare hos Östhammars kommun erbjuder konkurrerande eller indirekt stödjer annan verksamhet genom sin kompetens. Om en medarbetare bedriver en verksamhet med samma verksamhetsinriktning som finns inom Östhammars kommun, uppstår ett konkurrensförhållande mellan Östhammars kommun och medarbetaren. Bisysslor som innebär att medarbetare och Östhammars kommun konkurrerar på samma marknad är inte tillåtna.

Alla företag som lägger eller avser att lägga anbud vid en upphandling på delar av Östhammars kommuns verksamheter är att betrakta som konkurrerande verksamheter.

Östhammars kommun

Granskning av kommunens hantering och kontroll av anställdas bisysslor

2019-12-12

Under rubriken "Påföljder" anges att det kan strida mot anställningsavtalet att utöva en bisyssla som inte godkänts av kommunen.

Kommentarer

Som nämnts ovan tas frågan om bisyssla i regel upp vid introduktion av nyanställda samt vid medarbetarsamtal. I praktiken förefaller dock denna rutin inte fullt ut efterlevas. Det visar sig bl.a. genom att en stor del av befintliga bisysslor inte har identifierats av kommunen. Vi menar att riktlinjerna för bisysslor med fördel fastslår att frågor om bisysslor ska tas upp i samband med medarbetarsamtal.

Vi konstaterar att förekomsten av bisysslor under åren 2016 och 2017 inte har rapporterats till kommunstyrelsen i enlighet med gällande riktlinjer. För 2018 har rapportering dock skett. Vi menar att kommunstyrelsen måste säkerställa att rapportering sker varje år.

Som nämnts i stycke 3.4 har kommunen under granskningsperioden gjort inköp för ca 11,8 mnkr från företag och/eller föreningar där anställda i kommunen har en funktionärspost. Som också framgår i stycke 3.4 har ca 90 % av det beloppet betalats ut till två specifika leverantörer. Då båda dessa leverantörer bedriver verksamhet med samma verksamhetsinriktning som finns i Östhammars kommun gör vi bedömningen att de aktuella bisysslorna inte är förenliga med kommunens regler.

Beloppen som kommunen betalat till var och en av dessa leverantörer uppgår till flera miljoner. Därtill är verksamheten i det ena fallet av sådan art att vi förutsätter att kommunen, efter upphandling, tecknat avtal med leverantören i fråga. Inte heller detta är förenligt med kommunens regler eftersom riktlinjerna för bisyssla fastslår att alla företag som lägger eller avser att lägga anbud vid en upphandling på delar av Östhammars kommuns verksamheter är att betrakta som konkurrerande verksamheter.

I granskningen konstaterar vi att det förekommer ett stort antal bisysslor som inte godkänts av kommunen. Vilket i sin tur innebär en risk för att medarbetare innehar bisysslor i strid med anställningsavtalet.

3.5.3 Övriga dokument relaterade till bisysslor

På kommunens intranät finns information om bisyssla, riktad till medarbetare. Där anges bl.a. följande.

Att utöva bisyssla vid sidan av ordinarie yrkesutövning behöver inte innebära någon nackdel. Generellt är Östhammars kommun som arbetsgivare positivt inställd till bisysslor eftersom dessa i många fall utvecklar medarbetarnas kompetens och erfarenhet. Det finns dock fall då vissa bisysslor kan bedömas som olämpliga, och därför behöver du som medarbetare anmäla din bisyssla till din chef, som gör en bedömning. Läs mer i Riktlinjer för bisyssla hur den bedömningen görs.

Vidare anges, under rubriken "Anmäla bisyssla", att anställda som innehar en bisyssla skriftligen ska anmäla det till sin chef. Vidare framgår det att anmälan till chef ska fortsätta att göras en gång per år så länge man har kvar bisysslan. Det finns även en länk till den blankett som ska användas för att anmäla bisyssla.

Av blanketten framgår att chefen ska godkänna eller förbjuda bisysslan. Bisysslor som godkänns kan antingen godkännas "fullt ut", eller under förutsättningar som chefen i så

Östhammars kommun

Granskning av kommunens hantering och kontroll av anställdas bisysslor

2019-12-12

fall ska ange. Om bisysslan inte godkänns ska chefen ange om det beror på att bisysslan bedömts som förtroendeskadlig, konkurrerande eller arbetshindrande.

Relaterat till informationen på kommunens intranät finns även länkar till policyn och riktlinjerna.

Kommentarer

Som tidigare nämnts innehåller riktlinjerna för bisyssla vägledning kring arbetsgivarens bedömning av om en bisyssla är förtroendeskadlig, arbetshindrande eller konkurrerande. Vi menar dock att det kan finnas anledning att ta fram en checklista som stöd för cheferna vid denna bedömning. Checklistan, som då skulle höra till anmälningsblanketten, skulle kunna innehålla frågeställningar som ska besvaras för att utgöra stöd inför chefens bedömning av bisysslan. Nedan ges fyra exempel på frågor som skulle kunna ingå i en sådan checklista:

1. Har den anställda arbetsuppgifter hos Östhammars kommun som innebär:
 - Myndighetsutövning (beslut om förmåner, rättigheter och skyldigheter, tillstånd, bidrag, bistånd för enskilda och företag)
 - Upphandling (köp eller hyra av varor, tjänster eller byggtreprenader)
 - Tillsyn och kontroll över offentlig eller enskild verksamhet.
 - Förvaltning av egendom.
 - Ledning av förvaltning eller verksamhet inom förvaltning.
2. Gäller bisysslan egen kommersiellt inriktad verksamhet, t.ex. konsultverksamhet?
3. Finns det någon beröring mellan arbetsuppgifterna i bisysslan och förvaltningens verksamheter?
4. Får arbetstagaren eller någon anhörig till honom/henne ekonomisk eller annan ersättning för bisysslan? Vilken nivå är i så fall ersättningen på?

Om frågor av ovanstående typ besvaras med "Ja" ökar *risken* för att bisysslan skadar allmänhetens förtroende för kommunen.

Vi menar också att chefens motivering till att förbjuda en bisyssla med fördel kan motiveras mer utförligt. Så som blanketten nu är utformad räcker det att chefen kryssar i att bisysslan är förtroendeskadlig, konkurrerande eller arbetshindrande. Någon ytterligare motivering krävs inte. Således menar vi att blanketten för anmälan av bisyssla bör utvecklas.

Kommentarer relaterade till hela stycke 3.5

Som framgår ovan menar vi att kommunens styrdokument och information gällande bisysslor skulle kunna utvecklas på ett antal punkter. Vår samlade bedömning beträffande styrdokumentet är emellertid att dessa är ändamålsenligt utformade. Under förutsättning att styrdokumentet efterlevs finns det enligt vår bedömning goda förutsättningar för en ändamålsenlig kontroll och uppföljning beträffande befintliga bisysslor. Som framgår av rapporten i sin helhet förefaller det dock finnas brister när

Östhammars kommun

Granskning av kommunens hantering och kontroll av anställdas bisysslor

2019-12-12

det gäller följsamhet till gällande regler. Vår övergripande rekommendation är därmed att kommunstyrelsen och nämnderna säkerställer att befintliga regler efterlevs.

Datum som ovan

KPMG AB

Anders Petersson
Certifierad kommunal revisor

Andreas Wendin
Verksamhetsrevisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

Kommunledningsförvaltningen
Pauliina Lundberg
HR-chef

Kommunledningsförvaltningens yttrande över revisionsrapport Granskning av kommunens hantering och kontroll av anställdas bisysslor

Förvaltningens kommentarer och förslag på åtgärder till rekommendationerna

Kommunledningsförvaltningen har inget särskilt att anföra om revisionen och ställer sig bakom revisionens rekommendationer för förbättring. Förslag på åtgärder för respektive rekommendation redovisas nedan.

Kommunledningsförvaltningen har tagit del andra nämndernas yttranden som alla ställer sig bakom revisionens rekommendationer.

Kommunstyrelsen bör verka för att riktlinjerna för bisysslor fastslår att frågor om bisyssla ska tas upp i samband med medarbetarsamtal.

Förslag på åtgärd: Riktlinjerna för bisyssla revideras enligt revisionens rekommendation.

Ansvarig: Kommunledningsförvaltningen, Lednings- och verksamhetsstöd

Kommunstyrelsen och nämnderna ska säkerställa att befintliga regler gällande bisysslor efterlevs

Förslag på åtgärd: Information om bisysslor och den gällande rutinen, samt checklistan som ska tas fram (se förslag om checklista nedan) ges ut i organisationen genom chefslinjen, förslagsvis genom arbetsplatsträffar eller andra lämpliga forum med start i kommunens ledningsgrupp. Ett gemensamt material för presentation tas fram av Lednings- och verksamhetsstöd. Se även nästa förslag.

Ansvarig: Respektive förvaltningschef.

Kommunstyrelsen ska säkerställa att rapportering av förekommande bisysslor sker varje år i enlighet med gällande riktlinjer.

Förslag på åtgärd: Ett kontrollmoment förs in i Kommunledningsförvaltningens internkontrollplan om att en gång om året ställa fråga till kommunens chefer om bisysslor

Kommunledningsförvaltningen
Pauliina Lundberg
HR-chef

efterfrågats och anmält. Samt att en gång om året i samband med rapportering till KS göra en rimlighetsbedömning av antalet anmälda bisysslor och antalet förbjudna bisysslor med revisionens förhandenvarande rapport med antalsuppgift om identifierade funktionärsposter som referens.

Ansvarig: Kommunledningsförvaltningen, Lednings- och verksamhetsstöd

Kommunstyrelsen och nämnderna bör verka för att det vid bedömningen av om en bisyssla är lämplig, ta hänsyn till de risker det kan medföra om kommunen köper eller kan komma att köpa, varor/tjänster från det företag (eller motsvarande) där den anställde innehar en funktionärspost.

Samt

Kommunstyrelsen bör verka för att det tas fram en checklista som stöd till cheferna vid bedömningen av om en bisyssla är förtroendskadlig, arbetshindrande eller konkurrerande.

Förslag på åtgärd: En checklista som stöd till chefer vid bedömningen om en bisyssla är förtroendskadlig, arbetshindrande eller konkurrerande tas fram. Checklistan kompletteras med förtydligad information om att hänsyn ska tas till de risker det kan medföra om kommunen köper eller kan komma att köpa, varor/tjänster från det företag (eller motsvarande) där den anställde innehar en funktionärspost.

Ansvarig: Kommunledningsförvaltningen, Lednings- och verksamhetsstöd

Kommunstyrelsen bör verka för att blanketten för anmälan av bisyssla kompletteras så att chefens motivering till att, i förekommande fall, förbjuda en bisyssla blir mer utförlig. Så som blanketten nu är utformad, räcker det att chefen kryssar i att bisysslan är förtroendskadlig, konkurrerande eller arbetshindrande.

Förslag på åtgärd: Blanketten för anmälan av bisyssla kompletteras enligt revisionens förslag.

Ansvarig: Kommunledningsförvaltningen: Lednings- och verksamhetsstöd

Kommunstyrelsen

Dnr KS-2019-286

§ 330. Yttrande över Svensk kärnbränslehantering AB:s komplettering i regeringsprövningen av slutförvaret för använt kärnbränsle enligt miljöbalken

Beslut

Kommunstyrelsen yttrar sig i enlighet med kommunledningsförvaltningens förslag till yttrande. (Bilaga 1)

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun har tagit emot en remiss från regeringen gällande Svensk kärnbränslehantering AB:s kompletterande yttrande i ärende om tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. miljöbalken av anläggningar i ett sammanhängande system för slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall (M2018/00217/Me).

Remissvaren ska, enligt remissen, ha kommit in till Miljödepartementet senast 2019-09-13 men Östhammars kommun har beviljats förlängd svarstid till 2019-12-04.

Beslutsunderlag

- Förslag till yttrande från Kommunledningsförvaltningen (**arbetsmaterial**)
- SKB:s komplettering samt information om remissen finns på regeringskansliets hemsida: <https://www.regeringen.se/remisser/2019/04/svensk-karnbranslehantering-abs-kompletterande-yttrande-i-arende-om-tillatlighetsprovning-enligt-17-kap.-miljobalken/>.
- SKB:s handling: Förslag till villkor enligt 17 kap. 7 § miljöbalken

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Enhetschef slutförvarsenheten Marie Berggren föredrar ärendet.

Kommunstyrelsen diskuterar vissa ändringar som förs in i yttrandet.

Kommunstyrelsen

Beslutet skickas till

- Regeringskansliet: m.registrator@regeringskansliet.se och lina.osterberg@regeringskansliet.se märkt M2018/00217/Me och remissinstansens namn, svaren bör lämnas i bearbetningsbar form (t.ex. Wordformat) per e post
- SSM: registrator@ssm.se
- Riksgälden: karnavfallsfinansiering@riksgalden.se
- SKB: registrator@skb.se
- Slutförvarsenheten: Anna Bergsten och Marie Berggren

Miljödepartementet
Miljöprövningsenheten

Yttrande över Svensk Kärnbränslehantering AB:s komplettering i regeringsprövningen enligt miljöbalken (M2018/00217/Me)

Innehåll

Utgångspunkter för Östhammars kommun	3
Bakgrund	3
Östhammars kommun – en central part	3
Processuella utgångspunkter för prövningen	3
Förutsättningar för prövningen	4
Ansvar efter förslutning	5
Tidsperspektiven	5
Lagstiftningens betydelse	5
Jämförelse med andra verksamheter	5
SKB:s komplettering av ansökan	6
Kapselintegritet	6
Verksamhetsområde för kärnbränsleförvaret	7
Förslag på tillåtlighetsvillkor	7
Allmänna utgångspunkter	7
Säker strålmiljö	9
Begränsad klimatpåverkan och frisk luft	10
Bevarande och utvecklande av naturmiljöer i Forsmarksområdet	10
God bebyggd miljö	11
Kontakter med kommunerna under tillståndstiden	11
Hänvisningen av SKB till mervärdesavtalet	12
Östhammars kommun som värdkommun	12
Förslag till nya tillåtlighetsvillkor - kompetensförsörjning och infrastruktur samt VA.	13
Länsväg 288	13
VA-försörjning	14
Den fortsatta processen	15
Kommunens fortsatta roll i den stegvisa prövningen enligt kärntekniklagen.	15
SSM:s roll i prövningen enligt miljöbalken	16
Lagstiftningsfrågor	16

Utgångspunkter för Östhammars kommun

Bakgrund

Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) lämnade i mars 2011 in en ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till anläggningar i ett sammanhängande system för slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall. Ansökan avser dels en inkapslingsanläggning i Oskarshamn, dels ett slutförvar för använt kärnbränsle (kärnbränsleförvaret) i Forsmark.

Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt (MMD) överlämnade sitt yttrande över SKB:s ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till regeringen den 23 januari 2018. SKB har därefter beretts tillfälle att komplettera ansökan i enlighet med de brister MMD identifierade samt inkomma med förslag på s.k. tillåtlighetsvillkor för att tillgodose allmänna intressen enligt 17 kap. 7 § miljöbalken. SKB lämnade i yttrande den 4 april 2019 in sin komplettering av ansökan samt förslag till tillåtlighetsvillkor.

Östhammars kommun har efter erhållet anstånd beretts tillfälle att senast den 4 december 2019 inkomma med eventuella synpunkter på SKB:s komplettering av ansökan och de av bolaget presenterade förslagen till tillåtlighetsvillkor. Med anledning av detta framför Östhammars kommun följande.

Östhammars kommun – en central part

I samband med att SKB inledde platsundersökning i Forsmark inför ett eventuellt anläggande av ett slutförvar för använt kärnbränsle i Östhammars kommun, bildade kommunen en slutförvarsorganisation. Organisationen har till uppgift att, ur ett kommunalt perspektiv, granska de handlingar som rör slutförvaring av radioaktivt avfall och hålla kommuninvånarna informerade om processerna. Östhammars kommun har att tillstyrka eller avstyrka tillåtlighet även i den pågående prövningen enligt miljöbalken av utbyggnaden av slutförvaret för kortlivat låg- och medelaktivt avfall (SFR).

Östhammars kommun har genom sin s.k. vetorätt en central roll i processen för Sveriges, och för det svenska kärnkraftsprogrammet, arbete med att hitta en metod och en plats för att hantera långlivat, högaktivt radioaktivt avfall från de kärnreaktorer som omfattas av programmet. Inför kommunfullmäktiges beslut om tillåtlighet (tillstyrkan/avstyrkan) är det avgörande att frågor av central betydelse för kommunen är utredda och besvarade. Eventuella kvarstående frågeställningar och oklarheter försvårar kommunfullmäktiges ställningstagande.

Om Östhammars kommun skulle tillstyrka ansökan och tillstånd till kärnbränsleförvaret meddelas, kommer kommunen även framöver att ha en central roll som värdkommun för kärnbränsleförvaret, såväl på kort som mycket lång sikt när förvaret är slutligt förslutet.

Processuella utgångspunkter för prövningen

Prövningen av kärnbränsleförvaret sker enligt både miljöbalkens och kärntekniklagens regelverk. Det är två parallella processer och tillstånd krävs enligt båda lagstiftningarna för att anläggningen ska få tas i drift.

I förarbetena till miljöbalken och äldre lagstiftning motiveras närmare motivet till att regeringen prövar vissa verksamheter. I MMD:s yttrande till regeringen anges skälen i korthet (sid. 145 i MMD:s yttrande daterat den 23 januari 2018):

”Att regeringen prövar vissa verksamheter motiveras bl.a. med att ingen annan än regeringen kan åstadkomma en allsidig prövning med en sammanvägning av bl.a. miljöskyddsmässiga, arbetsmarknadspolitiska och regionalpolitiska synpunkter. Framför allt är det viktigt att avgörandet av vissa verksamheter träffas av ett organ som det går att utkräva politiskt ansvar av. Prövningen av vilken påverkan på omgivningen som kan tolereras rymmer inte sällan samhällsfrågor som bör lösas ur ett nationellt perspektiv. Regeringens tillåtlighetsprövning är därför en viktig och betydelsefull länk i prövningskedjan för att därigenom kunna utöva en politisk styrning av vissa beslut. Vid prövningen av verksamheter enligt miljöbalken måste regeringen utgå från miljöbalkens hänsynsregler samt övriga tillståndsregler. Det finns inte någon särreglering som skiljer regeringens prövning från annan tillståndsprövning av verksamheter som prövas enligt balken. Regeringens beslut i tillåtlighetsfrågan är bindande för den efterföljande prövningen på så sätt att om regeringen har prövat tillåtligheten av en verksamhet kan domstolen inte pröva den frågan (prop. 1972:111, bil 2, s. 361 f., prop. 1997/98:45 del 1 s. 435–437 och 442, prop.2004/05:129 s. 80).”

Enligt miljöbalkens regelverk krävs kommunfullmäktiges tillstyrkande för att regeringen ska få tillåta verksamheten. Östhammars kommun har således en mycket central roll i prövningen av kärnbränsleförvaret.

Kommunfullmäktige i Östhammars kommun har ännu inte tagit ställning till ansökan, varför detta yttrande inte innehåller ett ställningstagande (varken tillstyrkan eller avstyrkan) vad gäller tillåtligheten till kärnbränsleförvaret.

Förutsättningar för prövningen

Östhammars kommun har under hela prövningen gett uttryck för att kommunen förutsätter att:

- Det är det använda kärnbränslet från de svenska kärnkraftverkens reaktorer som ska slutförvaras inom landets gränser.
- Sverige ska inte slutförvara använt kärnbränsle från andra länder.
- Metoden är KBS-3V.

Om förutsättningarna förändras anser Östhammars kommun att det krävs en omprövning av verksamheten och att regeringen åter tillåtlighetsprövar verksamheten, innebärande att kommunfullmäktige i Östhammars kommun måste tillstyrka ändringen.

Kommunen uppfattar att ovan angivna förutsättningar har bekräftats av SKB under prövningen. Östhammars kommun utgår därför från att dessa förutsättningar kommer att utgöra grunden för ett eventuellt tillstånd till kärnbränsleförvaret.

Östhammars kommun har även i prövningen redovisat att ansvaret för den långsiktiga säkerheten, påverkan på människors hälsa och miljön, och frågan om vem som har ansvaret efter att förvaret slutligt har förslutits är av avgörande betydelse för kommunens ställningstagande till ansökan.

Ansvar efter förslutning

MMD har i sitt yttrande daterat den 23 januari 2018 anfört att domstolen anser att verksamheten är tillåtlig endast om det klargörs vem som har ansvar enligt miljöbalken för kärnbränsleförvaret på lång sikt. Östhammars kommun har under handläggningen i MMD anfört att frågan om vem som har ansvaret för slutförvarsanläggningen på mycket lång sikt är en fråga som måste klargöras innan regeringen meddelar beslut om tillåtlighet.

Östhammars kommun anser att det är nödvändigt att ägande, ansvar och förfoganderätt över det använda kärnbränslet efter förslutning klargörs. Det har även betydelse för kommunens ställningstagande i tillåtlighetsprövningen för ett utbyggt SFR.

Tidsperspektiven

Östhammars kommun delar MMD:s uppfattning att ansvaret enligt miljöbalken som utgångspunkt inte har någon tidsbegränsning. Det kan finnas kvarvarande osäkerheter och risker som innebär att det inte kan uteslutas att en slutförvaring kan komma att medföra skada eller olägenheter för människors hälsa på mycket lång sikt. Med hänsyn till de konsekvenser som kan uppstå för det fall kärnbränsleförvaret inte uppträder som förväntat, är inte frågan om vem som har, och kan ta, ansvar på mycket lång sikt en fråga som kan hanteras utanför tillåtlighetsprövningen.

SKB har enligt MMD inte kunnat göra gällande att bolaget kommer att kunna uppfylla ett ansvar enligt miljöbalken på mycket lång sikt, i praktiken utan tidsbegränsning.

Lagstiftningens betydelse

Östhammars kommun vidhåller uppfattningen att det behöver klargöras genom uttrycklig lagstiftning att staten ska ha ett sistahandsansvar för slutförvaringen och hur detta ansvar ska övertas av staten. Kommunen delar MMD:s uppfattning att det kan ifrågasättas vilken status riksdagens uttalande i frågan har i förhållande till en tillståndsdom med rättskraft. Det är därför inte tillräckligt med en hänvisning till internationella konventioner eller uttalanden från riksdag och regering i samband med att lagförslag om att staten ska ha ett ansvar presenterats men som sedan inte lett till någon lagstiftning.

SKB anser att frågan om ansvaret på lång sikt är en lagstiftningsfråga och inte en del av tillåtlighetsprövningen. SKB hänvisar till SOU 2019:16 "Ny kärntekniklag – med förtydligat ansvar" och hänvisar till det lagförslag som presenteras i betänkandet. Det är dock alltjämt endast ett betänkande. Att det krävs lagstiftning i frågan gör enligt kommunens uppfattning inte frågan mindre aktuell för tillåtlighetsprövningen.

Östhammars kommun anser, liksom MMD, Naturvårdsverket och Kärnavfallsrådet, att frågan om det långsiktiga ansvaret måste klarläggas genom lagstiftning innan tillåtlighet kan meddelas.

Jämförelse med andra verksamheter

Östhammars kommun anser att SKB i sin komplettering kraftigt förenklar situationen genom att jämföra kärnbränsleförvaret med t.ex. deponier. I detta fall är det fråga om en extremt lång tidsperiod under vilken en omprövning inte kan

förväntas ske och kostnaderna, om det skulle visa sig att de passiva barriärerna inte fungerar som beräknat, sannolikt kan bli enorma. Frågan kompliceras därutöver av det faktum att kärnkraftsbolagens ansvar, indirekt SKB:s ansvar, enligt kärntekniklagen upphör den dagen kärnbränsleförvaret slutligt förslutits. Det finns då inte längre någon anledning för kärnkraftsbolagen och SKB att fortsätta att bedriva verksamheten. Frågan om ansvar för kärnbränsleförvaret på mycket lång sikt är därför en fråga av stor relevans för denna tillåtlighetsprövning.

SKB:s komplettering av ansökan

SKB:s komplettering har utöver huvudytttrandet tre bilagor; komplettering avseende kapselintegritet, komplettering avseende avgränsning av kärnbränsleförvarets verksamhetsområde och förslag på tillåtlighetsvillkor. Östhammars kommun redogör nedan för sina synpunkter på kompletteringen och lämnar samtidigt sin syn på en del av de synpunkter som lämnats av andra remissinstanser.

Östhammars kommun refererar framför allt till Länsstyrelsen i Uppsala läns synpunkter (som kommer att bli tillsynsmyndighet enligt miljöbalken), Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) (som är tillsynsmyndighet enligt strålskyddslagen och kärntekniklagen), Kärnavfallsrådet (som är regeringens rådgivande organ), Havs- och Vattenmyndigheten (HaV) samt Naturvårdsverket som samtliga lämnat förslag till förändringar i de tillåtlighetsvillkor som SKB avgett i sin komplettering. Kommunen har även granskat och tagit till sig övriga remissinstansers synpunkter även om det inte uttryckligen anges.

Kapselintegritet

Östhammars kommun har under hela granskningsprocessen förlitat sig på SSM när det gäller strålsäkerhetsfrågor. Kommunen har tagit del av myndighetens yttrande och granskningsrapport över kompletteringen och anser inte att det finns skäl att ändra inställning i denna fråga.

Östhammars kommun hänvisar till SSM:s bedömning när det gäller kapselns integritet och dess påverkan på slutförvarets långsiktiga säkerhet.

SSM skriver i sitt yttrande angående SKB:s komplettering om kapselintegritet att myndigheten anser att ”SKB på ett tillfredställande sätt har utrett och svarat på domstolens specifika frågor om kapselns integritet mot eventuella degraderings- och korrosionsprocesser”. SSM anför vidare att ”SKB har på ett tillförlitligt sätt visat att de utredda processerna har en liten påverkan på slutförvarets sammantagna skyddsförmåga”. SSM står därför kvar vid sitt tidigare ställningstagande om tillstyrkande av tillåtlighet enligt miljöbalken. SSM har även tillstyrkt att tillstånd kan lämnas enligt kärntekniklagen.

Östhammars kommun noterar dock att flera remissinstanser, inklusive Kärnavfallsrådet, lyft att det finns återstående frågor kopplade till kapselns integritet, frågor som SSM bedömer kan hanteras i den fortsatta stegvisa prövningen enligt kärntekniklagen. Det är på förhand inte möjligt att veta vilket resultatet av forskningen blir för att besvara dessa frågor och det är därmed inte givet att de blir positivt besvarade, vilket Kärnavfallsrådet lyfter i sitt yttrande.

SSM lyfter dock vikten av slutförvarets samtliga barriärer och anser, som kommunen uppfattar det, inte att de återstående frågorna är av avgörande betydelse för den långsiktiga säkerheten. Med tanke på det långa tidsperspektivet och de komplexa processer som kan komma att påverka kärnbränsleförvaret är kommunen medveten om att det är ofrånkomligt att det finns kvarstående osäkerheter.

Om det i den fortsatta forskningen kommer fram resultat som gör att SSM:s bedömning förändras, förlitar sig Östhammars kommun på att myndigheten tillser att åtgärder vidtas. Östhammars kommun förlitar sig även på att myndigheten stoppar verksamheten om så behövs, till dess nödvändiga åtgärder eventuellt har vidtagits och verksamheten eventuellt kan fortsätta att bedrivas.

SSM:s granskning av SKB:s fortsatta forsknings- och utredningsarbetet inom ramen för den stegvisa prövningen är en viktig del i säkerställandet av besvarandet av de osäkerheter som fortfarande kvarstår. Östhammars kommun anser därför att det måste finnas en öppenhet i SKB:s arbete som går utöver myndighetens granskning. En sådan öppenhet skapar förtroende för både processen och vetenskapligheten i den forskning som SKB genomför.

Östhammars kommun förutsätter att SKB följer god vetenskaplig praxis i sin forskningsverksamhet och hanterar forskningsresultat med den öppenhet och förutsättningslöshet som krävs för att besvara återstående frågor på ett tillförlitligt sätt.

Verksamhetsområde för kärnbränsleförvaret

Östhammars kommun uppfattar att den kompletterande redovisningen för kärnbränsleförvarets verksamhetsområde innebär en ökad flexibilitet gällande placeringen av underjordsdelen än vad som tidigare redovisats i ansökan.

Östhammars kommun uppfattar att platsanpassningen leder till att grundvattenpåverkan begränsas vilket kommunen ser positivt på. Förutsatt att platsanpassningen inte heller i andra delar innebär en större påverkan än vad som bedömts och redovisats i miljökonsekvensbeskrivningen, och i ansökan i övrigt, har Östhammars kommun inga invändningar mot denna förändring.

Förslag på tillåtlighetsvillkor

SKB har presenterat ett stort antal förslag på tillåtlighetsvillkor i sin komplettering till regeringen. Östhammars kommun är tveksam till behovet av, och lämpligheten i, ett antal av de av SKB presenterade förslagen till villkor.

Östhammars kommun vill betona att ett slutligt ställningstagande till ansökan och tillåtlighetsvillkor görs av kommunfullmäktige i samband med ett eventuellt tillstyrkande av ansökan.

Allmänna utgångspunkter

Östhammars kommun har under hela processen framfört att det är av avgörande betydelse för kommunen att frågor av vikt har belysts och tillfredställande besvarats så att det är möjligt för kommunen att bedöma konsekvenserna av de planerade anläggningarna. Detta för att kommunen ska kunna fatta ett välgrundat beslut i en eventuell tillåtlighetsfråga. I samband med SKB:s komplettering har bolaget presenterat förslag till tillåtlighetsvillkor, vilka delvis motsvarar de

förslag till tillståndsvillkor som presenterats vid huvudförhandlingen i MMD och som Östhammars kommun tagit ställning till i handläggningen i MMD. Detta föranleder att Östhammars kommun nu har att ta ställning till de presenterade tillåtelsevillkoren.

Östhammars kommun utgår från att SKB kommer att stå fast vid de tillståndsvillkor och åtaganden i som presenterats i handläggningen i MMD. Detta särskilt om nu föreslagna tillåtelsevillkor eller mer generella villkor meddelas som tillåtelsevillkor i ett eventuellt regeringsbeslut.

Östhammars kommun anser att regeringen noga bör överväga vad som lämpligen regleras genom tillåtelsevillkor och vilka frågor som lämpligen regleras i tillståndsvillkor i en efterföljande tillståndsprövning. Flera remissinstanser har anfört inställningen att tillåtelsevillkor lämpligen är mer av ”ett ramverk”, medan andra frågor lämpligen regleras i tillståndsvillkor. Östhammars kommun ställer sig som utgångspunkt bakom remissinstansernas inställning.

Tillåtelsevillkor ska som utgångspunkt meddelas för att tillgodose allmänna intressen. Särskilda villkor som i detalj reglerar skyddsåtgärder för människors hälsa och miljö bör, enligt Östhammars kommuns uppfattning, regleras i den efterföljande tillståndsprövningen om regeringen meddelar tillåtelse till verksamheten. Om alltför detaljerade villkor meddelas i tillåtelsevillkor, kan den efterföljande tillståndsprövningen begränsas på ett olämpligt sätt och det kan uppstå svårigheter att ompröva verksamheten över tid om behov av det uppstår, antingen av miljöskäl eller för driften av verksamheten. Östhammars kommun anser att regleringar som redan följer av lag bör utgå.

Det kan finnas skäl att meddela detaljerade tillåtelsevillkor för allmänna intressen, t.ex. gällande sådana åtaganden som ligger utanför miljöbalkens tillsynsbefogenheter. Exempel på detta är de förslag till åtagande som SKB gjort gällande bullerdämpande åtgärder längs vägar samt dialogforum.

Länsstyrelsen i Uppsala län anför i sitt yttrande att myndigheten anser att antalet tillåtelsevillkor bör begränsas och att flera av villkorsförslagen bör hänskjutas till den efterföljande tillståndsprövningen. Länsstyrelsen har som tillsynsmyndighet en viktig roll och Östhammars kommun har därför lagt särskild vikt vid de synpunkter som framförts av länsstyrelsen.

Naturvårdsverket gör, som Östhammars kommun uppfattar det, en något annan bedömning än kommunen och länsstyrelsen när det gäller behovet av tillåtelsevillkor. Naturvårdsverket anför i sitt yttrande att ”det behövs fler och tydligare villkor för att säkerställa att verksamheten är tillåtelig”.

Östhammars kommun anser att majoriteten av Naturvårdsverkets angivna utgångspunkter för förslag till villkor redan följer av lag och därför inte som utgångspunkt är lämpliga tillåtelsevillkor då det endast reglerar vad som ska bedömas och prövas enligt lag.

Östhammars kommun anser vidare inte att det finns skäl att återremittera ärendet till mark- och miljödomstolen i enlighet med Naturvårdsverkets förslag.

Kärnavfallsrådet anger inom vilka områden rådet anser att det bör meddelas tillåtlighetsvillkor. Östhammars kommun har tidigare i handläggningen av ärendet i MMD framfört flera av de av Kärnavfallsrådet framförda synpunkterna.

Kärnavfallsrådet anger som exempel att det behöver meddelas tillåtlighetsvillkor om långsiktig säkerhet, återkommande bedömningar, villkor om en väl underbyggd pilotfas, villkor om övervakning och mätprogram samt informationsbevarande. Rådet för också ett resonemang om ansvar efter förslutning, finansiering och kompetensförsörjning.

Säker strålmiljö

Östhammars kommun uppfattar att några av förslagen under rubriken säker strålmiljö behandlar frågeställningar som framförallt ryms inom kärntekniklagen och som prövas i särskild ordning av SSM.

Östhammars kommun uppfattar att lydelsen i förslag till villkor 1 är av övergripande karaktär och anser att det är otydligt vad som egentligen ska vara styrande och vad som ska uppnås. Detta gäller även länsstyrelsens motsvarande förslag till villkor (villkor *i*).

SKB:s förslag till villkor 2 om verksamhetens utbredningsområde under mark kan lämpligen förenas med bolagets förslag till villkor 12 om bestämning av inom vilket område ovanmarkanläggningar ska anläggas, villkor 13 gällande placering av eventuella ventilationsstationer och villkor 14 i den del som gäller förläggning av upplags- och uppställningsplatser samt andra markanspråk.

Östhammars kommun ställer sig därför bakom Länsstyrelsens förslag till villkor *ii*. Östhammars kommun har dock ingen principiell inställning till om det måste fastställas i tillåtlighetsprövningen eller i en efterföljande tillståndsprövning men anser att verksamhetsområdets maximala tredimensionella utbredning måste fastställas senast vid tillståndsprövningen.

Östhammars kommun anser att SKB:s förslag till villkor 3 är olämpligt för tillsynsmyndigheten enligt miljöbalken att behandla då Länsstyrelsen, som är tillsynsmyndighet enligt miljöbalken, tydligt aviserat att myndigheten inte hanterar frågor om joniserande strålning. Det är Östhammars kommuns uppfattning att detta bör regleras inom ramen för tillståndsprövningen enligt kärntekniklagen. Villkoret bör därför utgå i tillåtlighetsprövningen enligt miljöbalken.

Östhammars kommun anser att förslag till villkor 4 om redovisning av utformningen av kärnbränsleförvaret till behöriga myndigheter är bra och att reglering krävs, men anser att Länsstyrelsens förslag till villkor *iii* har en bättre formulering. Det kan övervägas om det lämpligen bör omfatta förvarets utbredning även ovan mark. Östhammars kommun har dock ingen principiell inställning till om det bör regleras genom tillåtlighetsvillkor eller kan regleras i ett tillståndsvillkor.

SKB:s förslag villkor 5 är svårtolkat. Östhammars kommun har svårt att överblicka hur interaktionen mellan tillsynsmyndigheterna ska ske när det gäller bedömning av vad som är "mindre avvikelser" och förutsättningarna för tillsynsmyndigheten enligt miljöbalken att bedriva tillsyn, bevaka och reglera påverkan från verksamheten under och ovan jord.

Östhammars kommun delar SKB:s uppfattning att frågan om strukturerad omvärldsbevakning lämpligen regleras genom tillåtlighetsvillkor men anser att bolagets förslag till villkor 6 om strukturerad omvärldsbevakning och informationsbevarande lämpligen placeras under annan huvudrubrik. SKB har under huvudförhandlingen i MMD redovisat ett förslag till villkor gällande omvärldsbevakning som även omfattade bevakning av alternativa metoder. Östhammars kommun kan också ställa sig bakom de förslag till villkor *iv* som Länsstyrelsen i Uppsala län har lämnat gällande säker strålmiljö, med undantag för tidpunkten för hur länge efter förslutning som SKB ska bedriva omvärldsbevakning. Detta kan enligt kommunen regleras via den stegvisa prövningen enligt förslag till ny kärntekniklag.

Östhammars kommun står fast vid sitt ställningstagande angående det förslag till villkor om omvärldsbevakning som SKB presenterade i MMD, innebärande att även metoder för slutförvaring bör ingå i omvärldsbevakningen.

Även Länsstyrelsen och Kärnavfallsrådet har argumenterat för att detta fortsatt bör ingå i omvärldsbevakningen.

Begränsad klimatpåverkan och frisk luft

Östhammars kommun anser att SKB:s förslag till villkor 7 om begränsning av energiförbrukning och utsläpp av klimatpåverkande gaser är allmänt hållet och att det därför är tveksamt om det innebär något egentligt åtagande. Kommunen är givetvis positivt inställd till att åtgärder vidtas för att begränsa klimatpåverkan, men anser att villkoret behöver konkretiseras om det ska ha någon faktisk innebörd.

Länsstyrelsen i Uppsala län anser att klimatpåverkan behöver regleras inom ramen för tillåtlighetsprövningen och har föreslagit ett skarpare villkorsförslag (villkor *v*) med krav på nollutsläpp av växthusgaser. Östhammars kommun är tveksam till om det finns skäl att ställa så långtgående krav som länsstyrelsen föreslår när det gäller just klimatpåverkan. Östhammars kommun noterar att Länsstyrelsen i sitt yttrande redovisar under vilka förutsättningar villkoret kan anses vara uppfyllt, bl.a. genom klimatkompensation, vilket kommunen anser gör Länsstyrelsens förslag till villkor otydligt. Om till exempel klimatkompensation ska vara möjligt, bör det framgå av villkoret.

Gällande SKB:s förslag på villkor 8, angående utsläpp till luft från maskiner och fordon, anser Östhammars kommun att detta lämpligen regleras i ett tillståndsvillkor med ett tydligare krav på vad som ska uppnås. Östhammars kommun har tidigare accepterat SKB:s förslag på tillståndsvillkor för utsläpp till luft.

Bevarande och utvecklande av naturmiljöer i Forsmarksområdet

Östhammars kommun är positiv till att SKB föreslår ett tillåtlighetsvillkor om kompensation för utsläpp av övergödande ämnen (villkor 10) och anser att det är lämpligt att villkor för detta beslutas i samband med ett eventuell tillåtlighetsbeslut.

Kommunen vidhåller sin inställning att detaljerna gällande vilka kompensationsåtgärder som ska vidtas lämpligen regleras vid en eventuell tillståndsprövning. När beslut om kompensationsåtgärder fattas måste det vara klarlagt att åtgärderna kan genomföras även om kommunen delar HaV:s uppfattning att det

är osannolikt att ingen av de föreslagna åtgärderna ska vara möjliga att genomföra.

Östhammars kommun ansluter sig till HaV:s synpunkter vad gäller formuleringen av tillåtlighetsvillkor angående utsläpp till vatten (villkor 9 och 10) och delar HaV:s uppfattning att villkor 11 lämpligen utgår.

HaV föreslår en något ändrad lydelse för villkor 9 och 10 som kommunen anser tydliggör syftet med villkoren. Både HaV och Länsstyrelsen i Uppsala län anser att villkor 11 bör utgå och kommunen delar myndigheternas uppfattning

Östhammars kommun är positiv till att SKB föreslagit tillåtlighetsvillkor för att begränsa påverkan på naturmiljöer och skyddsvärda arter (villkor 14, 15 och 16) samt att upprätta och tillämpa en skötselplan för skogsmark (villkor 17). Kommunen anser att det är lämpligt att villkor för detta beslutas i samband med ett eventuellt tillåtlighetsbeslut.

Gällande formuleringen av villkor 14 och 15 ansluter sig Östhammars kommun till Länsstyrelsen i Uppsala läns synpunkter. Även gällande villkor 16 delar kommunen i huvudsak länsstyrelsens syn vad gäller villkorets lydelse och innebörd, och anser att det kan regleras i en eventuell kommande tillståndsprövning.

Östhammars kommun har inga synpunkter på formuleringen av villkor 17 angående skötselplanen för skogsmark. Länsstyrelsen anser att det krävs en tydligare formulering av villkoret. Östhammars kommuns anser dock att det i samband med tillåtlighetsbeslutet är tillräckligt och att mer detaljerade villkor kan beslutas i samband med att ett eventuellt tillstånd meddelas.

God bebyggd miljö

Östhammar kommun ansluter till Länsstyrelsen i Uppsala läns förslag till precisering av villkor 18.

Det är lämpligt att denna plan uppdateras och redovisas i den årliga miljörapporten, vilket kan preciseras i ett tillståndsvillkor.

Östhammars kommun anser att villkor 19 ska omformuleras på motsvarande sätt som Oskarshamns kommun föreslår för villkor 20 och bibehållas i tillåtlighetsprövningen, då det innehåller åtaganden som ligger utöver tillsynsmyndighetens regelverk i enlighet med ovan förda resonemang.

Kontakter med kommunerna under tillståndstiden

Östhammars kommun anser att villkor 21 ska omformuleras på motsvarande sätt som Oskarshamns kommun föreslår för villkor 22 och bibehållas i tillåtlighetsprövningen, då det innehåller åtaganden som ligger utöver tillsynsmyndighetens regelverk i enlighet med ovan förda resonemang.

Kärnavfallsrådet lyfter i sitt yttrande vikten av att SKB följer den samhällsvetenskapliga forskningen på området. Östhammars kommun stödjer detta uttalande. Östhammars kommun har medverkat och önskar fortsatt ha förutsättningar att medverka i sådana initiativ då kommunen har varit en aktiv part under lång tid och har mycket erfarenhet och underlag att bidra med.

Hänvisningen av SKB till mervärdesavtalet

Syftet med det s.k. mervärdesavtalet, som tecknades 2009 mellan ägarna till kärnkraftverken, SKB, Oskarshamns kommun och Östhammars kommun, är att ”tillföra mervärden för att bidra till en positiv utveckling i Oskarshamns och Östhammars kommuner”. Bakgrunden till att avtalet slutits är att ”Kommunernas frivilliga medverkan och konstruktiva samarbete är starkt bidragande till att processen hittills varit framgångsrik. SKB och SKB:s ägare menar att kommunerna har tagit ett nationellt ansvar för slutförvarsfrågan”. Detta syfte och den bakgrunden har lett till ett antal insatser sedan avtalet tecknades. Det mervärdesavtal som finns upprättat baseras på att det ska råda samsyn mellan parterna för att eventuella åtgärder eller investeringar ska genomföras. Vid beslut har de fem medlemmarna en röst var. Huvudregeln är att beslut fattas i enighet men i de fall detta inte uppnås måste beslut tas med kvalificerad majoritet, d.v.s. med minst två rösters övervikt.

Tillåtlighetsvillkor syftar som utgångspunkt till att tillgodose allmänna intressen, såsom närings-, arbetsmarknads-, och regionalpolitiska intressen. Intressen som inte annars skulle kunna kompenseras. Exempel på sådana åtgärder är förstärkning av det allmänna vägnätet kring en anläggning som ger upphov till omfattande transporter. Östhammars kommun har också lyft frågan om förstärkning av vägar i anslutning till kärnbränsleförvaret under processens gång. Östhammars kommuns begränsningar i vatten- och avloppskapacitet är ett annat exempel på en faktisk omständighet, som inte är eller har varit föremål för insatser i mervärdesavtalet, men som kommunen anser är nödvändigt att ta hänsyn till för att kunna säkerställa kommunens möjlighet att vara värd för en så stor etablering som kärnbränsleförvaret utgör. Det är därför rimligen andra insatser än de som parterna enats om i mervärdesavtalet som bör regleras i tillåtlighetsvillkor för kärnbränsleförvaret..

Östhammars kommun anser inte att mervärdesavtalet i något avseende ersätter behovet av tillåtlighetsvillkor. Om parterna inom ramen för mervärdesavtalet kommer överens om åtgärder eller investeringar, ligger det utanför prövningen av detta ärende.

Östhammars kommun som värdkommun

Östhammars kommun vill i detta sammanhang uppmärksamma regeringen på de stora samhällseliga konsekvenser som en verksamhet av denna dignitet och art kan generera. Kärnteknisk verksamhet bedrivs idag på Forsmarkshalvön och kommer att göra så under lång tid framöver; i befintligt kärnkraftverk och SFR och i ett eventuellt nytt kärnbränsleförvar.

De berörda kommunerna (Oskarshamn och Östhammar) har med tillgängliga medel från kärnavfallsfonden, byggt upp en organisation inom sina kommuner för att kunna informera såväl inom kommunen som ut till dess kommuninvånare om processen och dess innehåll. Båda kommunerna är små kommuner som ska bevaka anläggandet av en verksamhet som i allra högsta grad är en nationell angelägenhet snarare än en kommunal. Verksamhetens storlek och komplexitet ställer stora krav på kommunerna, både vad gäller resurser och upprätthållande av kompetens för att kunna bevaka och delta i processen.

Frågans dignitet och långa process ställer således kommunernas uthållighet på prov både när det gäller kapacitet och kompetens att påverka och bidra till en så bra process som möjligt med öppenhet och insyn.

Konsekvenserna för en värdkommun av en etablering av denna omfattande verksamhet, de utmaningar det innebär för kommunens ekonomi och infrastruktur samt bibehållande av kommunens kärnverksamhet är svåra att överblicka men Östhammars kommun har identifierat följande utmaningar:

1. Finansiering av kommunens kompetens och hantering av efterföljande arbete med den stegvisa prövningen.
2. Infrastruktur för samtliga trafikslag och trafikanter.
3. VA-utbyggnad då Östhammar har otillräcklig VA-kapacitet i samtliga tätorter i kommunen.
4. Elnätskapaciteten för anslutning av större industrier eller nya bostadsområden.
5. Byggnation av bostäder kopplat till punkterna 2-4,
6. Kapacitet i det kommunala välfärdssystemet för vård, omsorg och skola
7. Bredbandsutbyggnad på landsbygd då begränsningar i byggnation i tätort enligt ovan gör att arbetsplatser och distansarbete, likväl som attraktiva boendemiljöer med tillgång till internet är nödvändiga för att erbjuda tillväxt.

För verksamheterna krävs många olika kompetenser ställt i relation till den fas som olika anläggningar och projekt befinner sig i tidsmässigt. I samtliga faser behövs kompetent arbetskraft för aktuellt ändamål. Anläggningarna för kärnteknisk verksamhet behöver av naturliga skäl ett mer enskilt läge, vilket gör att den arbetskraft som ska utöva arbete vid anläggningarna, som fast personal eller inhyrd arbetskraft, måste ha goda förutsättningar att transportera sig till och från anläggningarna.

Anläggningarna bidrar till en stor del av Sveriges energiförsörjning och lösning på ett nationellt avfallsproblem. Det är för Östhammars kommun en självklar utgångspunkt att staten måste ta ett större ansvar för att underlätta för kompetensförsörjningen för dessa verksamheter. Som nämnts ovan finns det inom ramen för regeringens tillåtlighetsprövning en möjlighet för regeringen meddela särskilda villkor för att tillgodose allmänna intressen.

Östhammars kommun anser med hänsyn till verksamhetens art och förhållandena i kommunen att det finns skäl att i denna prövning meddela tillåtlighetsvillkor som omhändertar de utmaningar som nämns ovan. .

Förslag till nya tillåtlighetsvillkor - kompetensförsörjning och infrastruktur samt VA.

Länsväg 288

Under nästan lika lång tid som platsvalsprocessen pågått gällande ett kärnbränsleförvar har Östhammars kommun drivit frågan om att få en hög och bra standard på Lv 288. Då Östhammars kommun är den enda kommunen i länet som saknar spårbunden trafik är Lv 288 kommunens livsnerv som förbinder kommunen med Uppsala, Arlanda, Mälardalsregionen och Storstockholm, d.v.s. den huvudsakliga rekryterings- och kompetensbasen för de kompetenser som

efterfrågas vid driften av kärnteknisk verksamhet. Vägen möjliggör kommunens attraktivitet i att kunna nå många målpunkter, t.ex. järnvägsnät, arbetsplatser, universitet, rättsväsende och kvalificerad hälso- och sjukvård. Med utgångspunkt i detta är vägen ett namnsatt objekt och högt prioriterat i länstransportplanen. Lv 288 har redan byggts om från Uppsala till Gimo med mötesfri väg (100 km/h) och det återstår nu en sista sträcka på ca 17 km. Det saknas i dagsläget full finansiering för de sista 17 km utifrån de mycket grova kostnadsberäkningarna som genomfördes 2016.

Östhammars kommun ser det som självklart att staten bidrar till etableringen av ett slutförvar för använt kärnbränsle från det svenska kärnkraftsprogrammet genom att via Trafikverket tillföra medel att täcka den överskjutande kostnad som förväntas jämfört med den avsiktsförklaring som tecknats 2017 mellan Trafikverket, Region Uppsala och Östhammars kommun. Det är inte rimligt att den regionala länstransportplanen ska behöva omfördela sina medel till följd av detta behov som staten har.

Östhammars kommun anser att detta ska regleras i ett tillåtlighetsvillkor.

VA-försörjning

Östhammars kommun har vid överläggningar med såväl miljödepartementet som ägarna av kärnkraftsbolagen som SKB beskrivit den pressade situation som råder för kommunen gällande vatten- och avloppssituationen. Det finns i dagsläget inte den kapacitet eller de resurser som behövs för att tillgodose den befolkningstillväxt (med tillhörande behov i form av bostäder, företagande, välfärdstjänster och rekreation) som förväntas med etableringen av ett kärnbränsleförvar.

Östhammars kommun vill här betona att satsningar inom vatten- och avlopp inte omfattas av mervärdesavtalet.

Bolagen har resonerat utifrån att all tillkommande personal (entreprenörer och anställda) kan vistas ute på Forsmarkshalvön, och boendesituationen lösas via det personal- och konsultboende som har byggts inom tillträdesbegränsat område. Detta skulle innebära att bolagen inte har något ansvar att bidra till samhällsutvecklingen gällande VA-situationen.

Det är Östhammars kommuns övertygelse att vårt lokalsamhälle erbjuder såväl boende, förskola, skola, kultur- och fritidssysselsättning och vårdinrättningar som kommer att nyttjas av den personal och de entreprenörer som kommer att bo i kommunen under den tid som anläggningarna är under uppförande och drift. Det är sannolikt att ett flertal av de som kommer att arbeta vid anläggningarna kommer att välja att bosätta sig i kommunen och/eller nyttja kommunens välfärdstjänster. Dessa inrättningar befinner sig i och nyttjar det VA-nät som har begränsad kapacitet och behöver utvecklas. Ett så unikt och långvarigt industriprojekt som att omhänderta det använda kärnbränslet från hela Sveriges energiproduktion från kärnkraft konkurrerar med såväl andra etableringar som verksamhetsutvecklingar i kommunen gällande våra gemensamma resurser.

Östhammars kommun anser därför att det är rimligt att SKB bidrar till en kapacitetsökning av VA-nätet för en förväntad tillväxt i kommunen till följd av SKB:s planerade anläggningar.

Kommunen är medveten om att det finns svårigheter med att hitta en lämplig beräkningsmodell. Kommunen föreslår här en möjlig beräkningsmodell med utgångspunkt i anläggningsavgiften för en standardiserad bostadsfastighet i enlighet med antagen VA-taxa. Anläggningsavgiften multipliceras med den årliga tillväxt (invånarantal) som sker i kommunen. Östhammars kommun föreslår att SKB bidrar med en procentsats motsvarande denna summa (anläggningsavgift \times tillväxttal) och att bidraget betalas löpande fr.o.m det år som tillåtlighet beviljas t.o.m. det år som provdrift påbörjas. Tillväxttalet (antal invånare) ger ett dynamiskt utfall. Östhammars kommun kan tänka sig att sätta ett maxtak på tillväxttalet för SKB:s bidrag.

Detta är ett beräkningsmått för att kvantifiera en siffra på rimlig kostnad för VA-utveckling som vare sig belastar eller tillför VA-kollektivet och dess enskilda individer kostnader. Summan är en utvecklingskostnad inom vatten- och avlopp i Östhammars kommun som samtliga (fastboende, deltidsboende, besökare samt företag) vinner på då det bidrar till ett hållbart Östhammars kommun.

Östhammars kommun anser att detta bör regleras i ett tillåtlighetsvillkor.

Den fortsatta processen

Kommunens fortsatta roll i den stegvisa prövningen enligt kärntekniklagen

Etableringen av ett kärnbränsleförvar är föremål för parallella prövningar, en enligt miljöbalken och en enligt kärntekniklagen. Den prövning som involverar en allmänhet och sörjer för att alla perspektiv omhändertas är prövningen enligt miljöbalken. Prövningen enligt miljöbalken omfattar en bedömning av påverkan på människors hälsa och miljön i ett brett perspektiv, inklusive påverkan från joniserande strålning. Prövningen är öppen såtillvida att alla aktörer som anser sig påverkade av prövningen har möjlighet att framföra sina synpunkter och samtliga synpunkter kommer att ligga till grund för prövningen. Prövningen enligt miljöbalken involverar således allmänheten och sörjer för att alla perspektiv omhändertas.

Prövningen enligt kärntekniklagen är av en annan karaktär. SSM fattar de beslut som myndigheten anser adekvata och tillräckliga för ändamålen inom ramen för den stegvisa prövningen.

I utredningen om ny kärntekniklag (SOU 2019:16, sid 201-202) förs ett resonemang om bestämmelserna runt den stegvisa prövningen som i betänkandet föreslås regleras i lag. Förslagen innebär en tydligare förankring och beskrivning av de huvudsakliga momenten i den stegvisa prövningen samt tydliggör hur processen går till och hur samråd med allmänhet och övriga intressenter ska utformas. Det är uppenbart för utredningen, likväl som för kommunerna och andra, att allmänhet och andra intressenter bidrar till att höja kvaliteten och bredden på prövningarna om de ges en sådan möjlighet.

Östhammars kommun kan konstatera att den motsvarighet till öppenhet, insyn och möjlighet till påverkan som präglar prövningen enligt miljöbalken inte återfinns i kärntekniklagen. Om ett tillstånd enligt kärntekniklagen erhållits, hanteras den fortsatta myndighetsutövningen framför allt mellan SSM och

verksamhetsutövaren, vilket i kommunens perspektiv är orimligt. Östhammars kommunen välkomnar därför en lagreglering som innebär att kommunen ges en möjlighet att vara en aktiv part i prövningen enligt kärntekniklagen.

Östhammars kommun ska vara en aktiv part i den stegvisa prövningen.

SSM:s roll i prövningen enligt miljöbalken

MMD anför i sitt yttrande att regeringen bör överväga en lagändring så att SSM ges talerätt enligt 22 kap. 6 § miljöbalken och möjlighet att ansöka om omprövning enligt 24 kap. 7 § miljöbalken. Det skulle förstärka SSM:s roll i prövningen enligt miljöbalken.

Östhammars kommun anser att SSM bör ges talerätt samt möjlighet att ansöka om omprövning i enlighet med MMD:s förslag.

Lagstiftningsfrågor

Östhammars kommun kan konstatera att genomförandet av ett så komplext och i tiden utsträckt projekt skapar helt nya frågeställningar som behöver hanteras genom förändringar i lagstiftningen. Detta har såväl kommunen som andra remissinstanser (bl.a. Naturvårdsverket) och MMD uppmärksammat. Det gäller t.ex. arbetstid för vattenverksamhet och SSM:s talerätt som nämnts ovan.

Östhammars kommun anser att det är angeläget att regeringen tar fasta på det behov av förändringar som finns i nuvarande lagstiftning och skapar förutsättningar för att dessa förändringar kommer till stånd.

OUR JOINT PROJECT IDEA:

Theme: toxic waste repositories (nuclear waste as a main example)

Key challenge: assist long-term memory by facilitating future awareness of location and content of toxic waste repositories

Innovative solution: creating heritage processes that address the key challenge

Approach: social entrepreneurship to bring about living cultural heritage

What is heritage?

There are two kinds of heritage: natural heritage and cultural heritage. In this project, we are concerned with cultural heritage.

What is cultural heritage?

Cultural heritage is what reminds people of a shared past. Cultural heritage is either tangible or intangible.

EXAMPLES:

- Tangible heritage includes, for example, a historic building, an ancient monument, artefacts in a museum, a 19th century manor-garden, a sculpture from the 1950s on a town square;
- Intangible heritage includes, for example, a traditional song, a way of preparing a particular dish or drink, a typical dance at Midsummer, or the skill of thatching a roof.

What are (cultural) heritage processes?

The processes through which people use and give meaning to cultural heritage in society are called (cultural) heritage processes (in Swedish: kulturarvsprocesser).¹

EXAMPLE

- The Ise Grand Shrine in Japan features two wooden buildings one of which is being rebuilt every 20 years.² This heritage process enabled the tradition to continue over a thousand years, although none of the buildings is older than a maximum of 40 years.

What is 'living' cultural heritage?

A living cultural heritage continues to exist across generations by allowing for change and development of relevant heritage processes over time.³

EXAMPLE

- Celebrating Christmas is a living cultural heritage. Surviving many centuries, many new aspects have been added over the years, e.g. the Christmas tree, reindeers, Santa Claus, watching movies, Christmas no. 1 (in the UK) and Kalle Anka (in Sweden). At the same time, other aspects were lost and forgotten.

How is this relevant for what we do in the project?

In this project, we create living cultural heritage by starting heritage processes that are so versatile that they have the power to change and translate into new contexts over time and can, therefore, continue in the long-term. These heritage processes can facilitate future awareness of location and content of toxic waste repositories and thus assist long-term memory.

How do we use social entrepreneurship?

Methods of social entrepreneurship, mobilizing the local community, help us in finding ways to create engagement in heritage processes that address the key challenge of assisting long-term memory.

Throughout Stage 2 we engage with the question: How can we create living cultural heritage by starting heritage processes that allow for change and development over time and can, therefore, continue in the long-term?

This question draws on cutting-edge theory in Cultural Heritage Studies and Social Entrepreneurship. It is also genuinely innovative for the toxic waste sector.

Our ambition to create heritage processes as living cultural heritage is very specific in one sense but also very broad in the range of specific implementations it allows, making it possible to draw on the previous work documented in our Charter and in the RK&M Toolbox.

During Stage 2 we will be selecting promising cultural heritage processes and strategies for testing, ahead of possible implementation in Stage 3. Examples to be considered include (but are not limited to) the following:

1. ensuring regular adaptation of the content of a time-capsule by creating several identical time-capsules that are opened and updated at varying intervals,
2. promoting teaching about repositories in schools by endowing an Annual Award for the best teacher or school accomplishing this (in a given area),
3. maintaining awareness of a site or archive by creating a local 'Clock of the Long Now' that in regular intervals calls for attention in a spectacular way,
4. constructing a partly submerged and slowly moving marker that continuously invites people to 'leave a mark' and interpret the marks of others,
5. creating 'tokens of memory' with invitations to update something and rebury them, deposited in places where they are likely to surface in the future, e.g. through natural erosion, renewal of infrastructure, urban development, or forest management,
6. creating ceramic tiles for the Memory of Mankind in Austria, but even finding additional uses for them in the community.

Note that our original formulations in the Stage 1 application for the aims of Stages 1-3 still apply:

In the project we will

- (a) establish a platform and ways of collaborating across different sectors and disciplines, both nationally and internationally, involving all major stakeholders,
- (b) test effective ways of 'knowledge exchange' between relevant collaborators in the area of thinking and planning for the future,
- (c) jointly develop workable cultural processes and strategies that can contribute to achieving long-term memory,
- (d) propose concrete suggestions for policy and legislation.

¹ Languages work differently. In English, we speak of “heritage processes”, whereas in Swedish we use “kulturarvsprocesser”.

² The old shrines are dismantled and new ones built on an adjacent site to exacting specifications every 20 years at exorbitant expense, so that the buildings will be forever new and forever ancient and original. The present buildings, dating from 2013, are the 62nd iteration to date and are scheduled for rebuilding in 2033. (https://en.wikipedia.org/wiki/Ise_Grand_Shrine)

³ Over the past two decades, the notion of ‘heritage processes’ has become significant in Cultural Heritage Studies (Smith 2006). Understanding heritage processes means to understand what people *do* in relation to heritage. This approach to Cultural Heritage Studies rejects the established practice of looking only at what heritage *is* (was/will be). The focus of attention is shifted from understanding heritage as a ‘thing’ to understanding what people and heritage ‘do’ in society in relation to each other.

Rapportering av genomförda åtgärder i Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram 2019

Instruktion

Vattenmyndigheterna önskar ett samlat svar från kommunen via kommunstyrelsen.

Rapporteringen är indelad i 4 delar där:

- **Del 1** handlar om miljötillsyn och riktas i huvudsak till kommunens förvaltning för miljöfrågor
- **Del 2** handlar om dricksvattenskydd och vattenuttag och riktas i huvudsak till kommunens dricksvattenproducent
- **Del 3** handlar om fysisk planering och riktas i huvudsak till kommunens förvaltning för planeringsfrågor
- **Del 4** handlar om dagvatten och vatten- och avloppsvattenplaner och riktas både till kommunens förvaltning för tekniska frågor samt förvaltningen för planeringsfrågor

För att undvika dubbelrapportering kommer vattenmyndigheterna även att hämta underlag från följande rapporteringar:

- Naturvårdsverket. Enkät om Miljöbalkstillsyn 2019 (Åtgärd 1, 2, 3, 4, 5c)
- Boverket: Plan- och Byggenkäten 2019 (Åtgärd 6)
- Kemikalieinspektionen: Återrapportering av tillsyn hantering av växtskyddsmedel (Åtgärd 2)

Östhammars kommuns svar markerade i rött.

INLEDNING

Har enkäten förankrats i kommunstyrelsen?

Ja

För vilken kommun svarar du på den här enkäten?

Östhammars kommun

Välj vilket/vilka vattendistrikt kommunen tillhör:

Norra östersjöns vattendistrikt

Del I. Miljötillsyn (åtgärd 1, 2, 3, 4, 5c)

1. Har miljökvalitetsnormerna för vatten använts som prioritering i kommunens behovsutredning?

- I behovsutredningen är miljökvalitetsnormen för vatten en prioriteringsgrund för tillsynen
- I behovsutredningen är inte miljökvalitetsnormen för vatten en prioriteringsgrund för tillsynen
- Kommunen har inte gjort någon behovsutredning

Kommentera gärna hur ni arbetar med detta:

Arbete med ny behovsutredning pågår.

2. Har miljökvalitetsnormer för vatten använts som prioritering i planering av den egeninitierade tillsynen i kommunens tillsynsplan?

- I tillsynsplanen är miljökvalitetsnormen för vatten en prioriteringsgrund för tillsynen
- I tillsynsplanen är inte miljökvalitetsnormen för vatten en prioriteringsgrund för tillsynen
- Kommunen har inte gjort någon behovsutredning

Kommentera gärna hur ni arbetar med detta:

För 2019 och tidigare har områden för inventering av enskilda avlopp och liknande insatser, baserats på miljökvalitetsnormerna och ekologisk status. Övrig miljötillsyn har inte lika tydlig koppling till miljökvalitetsnormerna. Vi bedömer att liknande prioritering kommer göras även för verksamhetsåret 2020.

3. Hur många tillsynsobjekt av nedanstående verksamheter har kommunen tillsyn över? Hämta uppgifterna om tillsynsbehov från kommunens behovsutredning enligt §6 miljötillsynsförordningen (2011-13).

Tillståndspliktig (B) djurhållning

Antal objekt:	0
Årligt tillsynsbehov, antal dagar:	0
Genomförd tillsyn 2019, antal dagar:	0

Anmälningsspliktig djurhållning (C), uppskattat antal

Antal objekt:	5
Årligt tillsynsbehov, antal dagar:	3
Genomförd tillsyn 2019, antal dagar:	3

Djurhållning och/eller växtodling (U), uppskattat antal

Antal objekt:	110
Årligt tillsynsbehov, antal dagar:	20
Genomförd tillsyn 2019, antal dagar:	20

Hästgård* uppskattat antal

*Hästgårdar med mer än 10 hästar utanför känsligt område och mer än 2 hästar i känsligt område enligt kraven på tät lagring av gödsel.

Antal objekt: 55
Årligt tillsynsbehov, antal dagar: 2
Genomförd tillsyn 2019, antal dagar: 2

Avloppsreningsanläggning >2000 pe

Antal objekt: 6
Årligt tillsynsbehov, antal dagar: 6
Genomförd tillsyn 2019, antal dagar: 3

Avloppsreningsanläggning >200 pe

Antal objekt: 2
Årligt tillsynsbehov, antal dagar: 1
Genomförd tillsyn 2019, antal dagar: 1

Avloppsreningsanläggning 26-200 pe, uppskattat antal

Antal objekt: 20
Årligt tillsynsbehov, antal dagar: 5
Genomförd tillsyn 2019, antal dagar: 0

Avloppsledningsnät*

*Med avloppsledningsnät avses sådana som är allmänna enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster och hörande till avloppsreningsanläggning. Verksamhetsutövare kan ha ett/flera avloppsledningsnät som leder till en/flera avloppsreningsanläggningar (se även Bilaga 1 i Naturvårdsverkets vägledning 2016:8).

Antal objekt: 8
Årligt tillsynsbehov, antal dagar: 3
Genomförd tillsyn 2019, antal dagar: 0

Små avlopp <25 pe, uppskattat antal

Antal objekt: 7 000
Årligt tillsynsbehov, antal dagar: 21
Genomförd tillsyn 2019, antal dagar: 21

Vattenskyddsområde allmänna*

*Under förutsättning att kommunen har tagit över tillsynen från länsstyrelsen

Antal objekt: 10
Årligt tillsynsbehov, antal dagar: 2
Genomförd tillsyn 2019, antal dagar: 0

Verksamhet (åtgärd 5) Vattenskyddsområde enskilda*

*Under förutsättning att kommunen har tagit över tillsynen från länsstyrelsen.

Antal objekt: 0
Årligt tillsynsbehov, antal dagar: 0
Genomförd tillsyn 2019, antal dagar: 0

4. Tas hänsyn till miljökvalitetsnormer för vatten vid tillsyn av:

a. jordbruksverksamheter enligt åtgärd 2?

- Ja
 Nej

Om ja, utveckla hur. Har tillsynen exempelvis medfört att åtgärder för att minska näringsläckage vidtagits?

Information om vad jordbrukaren kan göra ges vid varje tillsynsbesök.

b. Avloppsledningsnät och avloppsreningsverk enligt åtgärd 3?

- Ja
 Nej

Om ja, utveckla hur. Har tillsynen exempelvis medfört att åtgärder för att begränsa utsläppen av näringsämnen, prioriterade och särskilt förorenade ämnen vidtagits?"

Uppströmsarbete med t.ex. fordonstvätt.

c. Enskilda avlopp enligt åtgärd 3?

- Ja
 Nej

Om ja, utveckla hur. Har tillsynen exempelvis medfört att åtgärder för att begränsa utsläppen av kväve och fosfor vidtagits?

Vi har haft ett stort fokus på inventering av enskilda avlopp och där finns en stor potential för begränsningar i utsläpp när förelägganden ställs på åtgärder. Vi ställer krav på hög skyddsnivå i särskilt utsatta lägen.

5. Tillämpar kommunen krav på hög skyddsnivå, eller högre, där det behövs för att uppnå miljökvalitetsnormerna för vatten?

- Ja
 Nej

Kommentera gärna hur ni arbetar med detta:

Ökade kravs ställs ibland. Vanligast är extra efterföljande rening efter minireningsverk.

6. Hur många större enskilda vattentäkter (som försörjer >50 personer eller producerar >10 m³/dygn) finns det totalt inom kommunen?

Ange antal eller ange "Vet ej":

Vet ej men ca 30-40 st

7. Hur många av de större enskilda vattentäkterna har någon form av skydd? (vattenskyddsområde enligt 7 kap miljöbalken, lokala skyddsföreskrifter, annat)

Ange antal: 0

Kommentera gärna hur ni arbetar med detta:

-

8. Pågår/planeras arbete för att skydda enskilda vattentäkter (som försörjer >50 personer eller har ett uttag på mer än 10 m³/dygn) till exempel genom vattenskyddsområden med tillhörande föreskrifter eller genom lokala hälsoskyddsföreskrifter?

- Ja
 Nej

Kommentera gärna hur ni arbetar med detta:

-

Nyttillkomna frågor för rapportering av åtgärdsprogram för nya prioriterade ämnen i ytvatten och PFAS i grundvatten 2018–2021:

9. Med avseende på PFOS i ytvatten och PFAS (summa 11) i grundvatten, har kommunen:

Påbörjat arbetet med att identifiera verksamheter och områden som bidrar till att miljökvalitetsnormen inte följs?

- Ja
 Nej

Genomfört åtgärder för att begränsa fortsatt spridning av PFAS och PFOS från dessa verksamheter och områden?

- Ja
 Nej

Tagit fram en långsiktig plan för att stoppa eller begränsa kommande utsläpp och spridning?

- Ja
 Nej

Utövat tillsyn på den kommunala räddningstjänstorganisationen och ställt krav på hantering av brandskum som innehåller något av ämnena i PFAS (summa 11) så att miljökvalitetsnormerna för vatten kan följas?

- Ja
 Nej

Beskriv kortfattat vad som har gjorts:

-

10. Har kommunen verkat för att minska utsläppen av dioxiner och dioxinlika föreningar från småskalig förbränning, genom till exempel:

Informationsinsatser, till exempel om hur fastbränsleeldning kan påverka människors hälsa och miljön och vad som kan göras för att minska utsläppen av dioxiner och andra luftföroreningar?

- Ja
 Nej

Rådgivning som främjar lägre utsläpp av dioxiner och andra luftföroreningar?

- Ja
 Nej

Begränsningar för eldning av trädgårdsavfall inom detaljplanelagt och tätbebyggt område?

- Ja
 Nej

Erbjuda kostnadsfri borttransport av trädgårdsavfall inom detaljplanelagt och tätbebyggt område?

- Ja
 Nej

Verka för en omställning till värmeförsörjning som ger mindre utsläpp, till exempel centraliserade fjärrvärmesystem eller små kraftvärmeverk?

- Ja
 Nej

Beskriv kortfattat vad som har gjorts:

-

Del 2. Dricksvattenskydd och vattenuttag (åtgärd 5a, 5b, 5e)

Åtgärd 5a

11. Hur många aktiva vattentäkter har kommunen huvudmannaskap för? Om kommunen saknar huvudmannaskap för vattentäkter ange 0.

Ange antal: 16

Av de vattentäkter som kommunen är huvudman för, hur många av dem har vattenskyddsområde?

Ange antal: 8

12. Hur många reservvattentäkter har kommunen huvudmannaskap för? Om kommunen saknar huvudmannaskap för vattentäkter ange 0.

Ange antal: 1

Av de reservvattentäkter som kommunen är huvudman för, hur många av dem har vattenskyddsområde?

Ange antal: 0

13. Finns utpekade framtida vattentäkter för kommunen, t.ex. i regional vattenförsörjningsplan, vattenplan eller motsvarande?

- Ja
 Nej

Kommentera gärna hur ni arbetar med detta:

Kommunal vattenförsörjningsplan färdigställdes under 2018.

Om ja på fråga 8, arbetar kommunen med att skydda dem?

Nej inte i dagsläget.

14. För de vattentäkter som saknar skydd, pågår eller planeras arbete med att ta fram vattenskyddsområde?

- Ja
 Nej

Kommentera gärna hur ni arbetar med detta:

Arbete pågår med att förnya vattenskyddsområdet för Ed och Börstil.

Arbete pågår för att ta fram en prioriteringsordning för arbete med vattenskyddsområde för samtliga vattentäkter, både inrätta nya och förnya äldre.

Åtgärd 5b

15. Hur många av kommunens befintliga vattenskyddsområden är beslutade före miljöbalkens ikraftträdande (1 januari 1999)?

Ange antal: 7

16. Med syfte att säkerställa att vattentäkter har ett erforderligt skydd, har kommunen gjort en översyn av vattenskyddsområdets föreskrifter och/eller avgränsningar för vattenskyddsområden som är beslutade före miljöbalkens ikraftträdande (1 januari 1999)?

- Ja
 Nej

Kommentera gärna hur ni arbetar med detta:

Arbete pågår för att ta fram en prioriteringsordning för arbete med vattenskyddsområde för samtliga vattentäkter, både inrätta nya och förnya äldre.

17. Hur många av de befintliga vattenskyddsområdena behöver revideras för att uppnå ett tillfredsställande skydd?

Ange antal: 7

Kommentera gärna hur ni arbetar med detta:

-

Åtgärd 5e

18. Hur många av kommunens aktiva vattentäkter har tillstånd för vattenuttag?

Ange antal: **9**

Pågår eller planeras arbete med att säkerställa tillstånd till vattenuttag för kommunens vattentäkter?

- Ja
 Nej

Kommentera gärna hur ni arbetar med detta:

Grundvattenutredningar utförs för att säkerställa möjliga vattenuttag. Arbeta pågår för att ta fram en prioriteringsordning för arbete med tillstånd för vattenuttag för samtliga vattentäkter. Resultatet från den kommunala vattenförsörjningsplanen kommer att ligga till grund för prioriteringen.

Del 3. Fysisk planering (åtgärd 5d, 6)

19. Har kommunen inarbetat den regionala vattenförsörjningsplanen i översiktsplanen enligt åtgärd 5d?

- Ja
 Nej
 Regional vattenförsörjningsplan saknas

Hur används den regionala vattenförsörjningsplanen i kommunens översikts- och detaljplanering?

- Som ett tematiskt tillägg till gällande översiktsplan
- Som en fristående del som ger underlag till översiktsplanen
- Som en ingående del av kommunens VA-plan
- Som en fristående del som ger underlag till kommunens VA-plan
- Genom en vattenöversikt
- Genom en vattenplan

Annat: Kommunen arbetar just nu med att ta fram en ny översiktsplan och en VA-plan. Beroende på när den regionala vattenförsörjningsplanen blir klar, kommer den inarbetas på olika sätt i dessa styrdokument.

20. Har kommunen genomfört en miljöbedömning av översiktsplanen där ni tagit med miljökvalitetsnormer för vatten?

- Ja
 Nej

Kommentera gärna hur ni arbetar med detta:

Miljökvalitetsnormer fanns som ett av underlagen när miljöbedömningen för gällande ÖP 2016 genomfördes. De finns även med i den miljöbedömning som görs inom det översiktsplanarbete som nu pågår.

21. Har kommunen tagit hänsyn till åtgärdsbehov som finns i VISS för de vattenförekomster som berörs av översiktsplanen?

- Ja
- Nej

Kommentera gärna hur ni arbetar med detta:

Vi upplever att detta är svårt att göra, här behöver vi som kommuner vägledning för att förstå hur vi kan och ska översätta åtgärdsbehov till översiktlig planering. I delar av vår gällande ÖP finns beskrivet hur detaljplaneringen behöver ta hänsyn till dagvatten, övergödning i recipienter, hur vi ska hantera t.ex. avlopp i områden där övergödning är den dominerande utmaningen för att nå god status etc. Vissa åtgärdsbehov kan istället hamna i rutiner för DP, förhandsbesked eller bygglov.

22. Har kommunen tagit hänsyn till miljökvalitetsnormerna för vatten för vattenförekomster och avrinningsområden som berörs av översiktsplanen?

- Ja
- Nej

Kommentera gärna hur ni arbetar med detta:

Vid detaljplanearbetet kräver vi alltid en VA-utredning och oftast en dagvattenutredning. Detta framgår i gällande översiktsplan. Vi ser fortsatt ett behov av stöd i tolkning av miljökvalitetsnormerna. Kurser/workshops kan anordnas av beredningssekretariaten kan vara en metod – med fokus på hur vi kan använda MKN i planeringen.

23. Har kommunen gjort andra insatser kopplade till arbetet med gällande översiktsplan för att följa miljökvalitetsnormerna för vatten?

- Ja
- Nej

Kommentera gärna hur ni arbetar med detta:

I arbetet med gällande översiktsplan tydliggjordes behovet av en VA-plan för kommunen. Det arbetet har precis påbörjats under slutet av 2019/början av 2020.

24. Har kommunen gjort andra insatser kopplade till detaljplanearbetet för att följa miljökvalitetsnormerna för vatten?

- Ja
- Nej

Kommentera gärna hur ni arbetar med detta:

Vid detaljplanearbetet kräver vi alltid en VA-utredning och oftast en dagvattenutredning. Vi har under 2019 deltagit i flera fortbildningar i dagvattenfrågor tillsammans med andra kommuner i länet.

Del 4. Dagvatten och Vatten- och avloppsvattenplaner (åtgärd 7, 8)

25. Har kommunen en vatten- och avloppsvattenplan i enlighet med åtgärd 7?

- Ja
- Under framtagande
- Nej

Om ja (alternativt att planen är under framtagande), har kommunen tagit hänsyn till miljökvalitetsnormer för berörda vattenförekomster vid framtagandet av vatten- och avloppsvattenplanen?

- Ja
- Nej

Om ja, förklara kortfattat hur:

MKN kommer vara ett av de viktiga underlagen till utformningen av VA-planen, som precis påbörjats.

Om ja, vilken omfattning har planen?

- Vattenförsörjning för hela kommunen
- Endast kommunal VA-försörjning enligt lagen om allmänna vattentjänster (2006:412)
- Annat: Troligtvis kommer det finnas vissa skrivningar kopplade till enskild vattenförsörjning. Avgränsningen är dock inte helt slutförd ännu.

26. Har kommunen en plan, strategi, policy eller liknande för hantering av dagvatten i syfte att begränsa utsläpp till vattenmiljöer? Planen kan ingå i en VA-plan eller vara fristående.

- Ja
- Under framtagande
- Nej

Kommentera gärna hur ni arbetar med detta samt länka till planen/strategin/policyn:

Dagvatten kommer åtminstone till en viss del ingå i VA-planen. Utöver detta kan andra mer specifika dokument behöva tas fram.

Om ja, har miljökvalitetsnormer för berörda vattenförekomster beaktats vid framtagandet av dagvattenplanen/strategin/policyn?

- Ja
- Nej

Om ja, förklara kortfattat hur:

-

Sammanfattande ekonomisk redovisning

Östhammars kommun

Underhållsutredning gator 2018

Version 1
Reviderad 190513

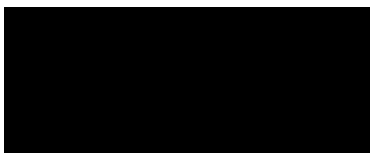
Malmö december 2018

Östhammars kommun

Underhållsutredning gator 2018

Sammanfattande ekonomisk redovisning

Datum december 2018
Uppdragsnummer 1320036477
Utgåva/Status 1

Uppdragsledare

Ramböll RST, del av
Ramböll Sverige AB
Skeppsgatan 5
211 11 Malmö

Telefon 010-615 60 00

www.rambollrst.se

Organisationsnummer 556133-0506

Innehållsförteckning

1.	Utförda arbeten.....	1
2.	Behov av beläggningsunderhåll.....	1
3.	Budgetbehov	3

Underhållsutredning gator 2018 Sammanfattande ekonomisk redovisning

1. Utförda arbeten

På uppdrag av Östhammars kommun har Ramböll RST under september-oktober 2018 utfört en skadeinventering och underhållsutredning på anvisade delar av det asfaltbelagda gatunät som ligger under kommunens förvaltning. Inventeringen omfattar totalt 137.2 km gator och vägar.

I denna rapport redovisas behovet av underhållsbeläggning inför 2019 och framåt på de aktuella delarna av gatunätet, baserat på resultaten av utförda inventeringar.

För mer detaljerad, teknisk redovisning av skadeinventeringen och hur denna bearbetats hänvisas till rapport "Östhammars kommun, Underhållsutredning gator 2018, Sammanfattande teknisk redovisning" (december 2018).

2. Behov av belägningsunderhåll

Utifrån registrerad skadebild sammanställs underhållsbehovet för det undersökta gatunätet som visas i bild 1. Här framgår att gatunätet idag har ett eftersatt underhåll som uppgår till närmare 28 % av den totala ytan. Med eftersatt underhåll menas här objekt som tillåtits förfalla till en standard som kan medföra fördyrade underhållsåtgärder. Vidare bör ytterligare 7 % åtgärdas inom ett år (2019) och 13 % inom den följande 3-års perioden (2020-2022).

Av den tekniska redovisningen från skadeinventeringen framgår att gatunätet till största delen utgörs av lågtrafikerade lokalgator, motsvarande knappt 75 % av inventerade gators yta. Uppsamlingsgator utgör 20 % av gatuytan, drygt 4 % är industrigator och resterna drygt 1 % är huvudgator. Skadefördelningen har en viss spridning mellan gatuklasserna, där lokalgatorna tenderar att ha högst skadeförekomst för fem av de åtta skadeparametrarna, medan de mest trafikerade delarna av gatunätet generellt har lägst skadeförekomst.

Resultatet av utredningen visar att störst behov av omedelbara åtgärder finns på det till ytan största, lågtrafikerade lokalgatunätet. Cirka 220 700 m² av de undersökta lokalgatorna bör åtgärdas med direkta underhållsinsatser (se detaljer i den tekniska redovisningen).

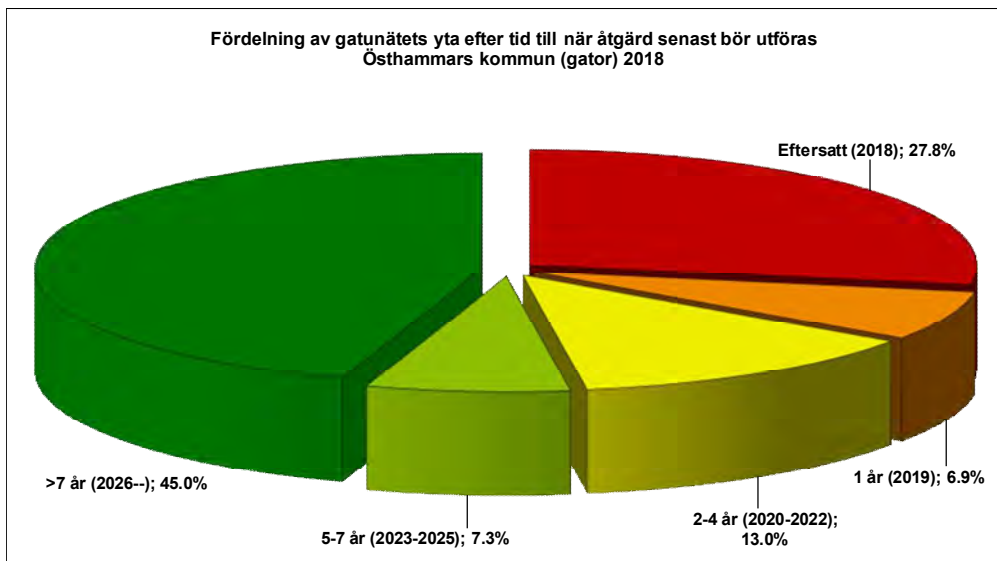

Bild 1. Behov av beläggningsunderhåll på gatunätet i Östhammars kommun 2018

Om man sammanställer situationen på gatunätet inför den närmaste 5-års perioden, så ser fördelningen av ytor ut enligt bild 2. Här har det eftersatta underhållsbehovet (m²) fördelats ut över perioden 2019-2023, som ett antaget scenario att hantera detta. Det innebär att cirka 45 900 m² eftersatta ytor skall åtgärdas per år, utöver det årligen uppkomna underhållsbehovet.

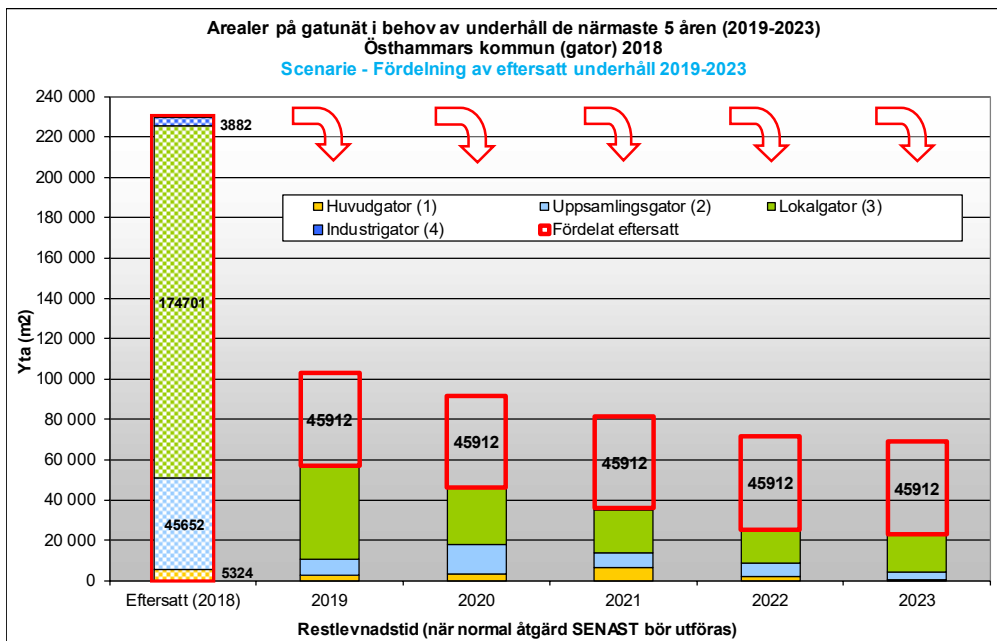

Bild 2. Underhållsbehov på gatunätet 2019-2023 (m²), med dagens eftersatta behov fördelat lika på de kommande fem åren (ett tänkt scenario)

3. Budgetbehov

Situationen som här beskrivs ger en bild av ett gatunät som till stora delar har ett omedelbart behov av beläggningsunderhåll. För att beskriva vad detta motsvarar i pengar har en normkostnad räknats fram för underhållsbeläggning i Östhammars kommun, baserat på uppgifter som tagits fram i samråd med verksamhetsansvariga. Kostnaden för olika åtgärdsalternativ och hur mycket dessa används genomsnittligt (procentuellt) inom kommunens underhållsarbete redovisas i tabell 1. Resultterande normkostnad (kr/m²) - som ligger till grund för den ekonomiska kalkylen - redovisas i tabell 2.

Åtgärdskostnader

	Huvudgator (1)	Uppsaml.gator (2)	Lokalgator (3)	Industrigator (4)	
40 mm ABT 11	80	80	80	80	kr/m ²
Fräsning + 40 mm ABT 11	152	152	152	152	kr/m ²
Lokal handläggning + urtagning	310	310	310	310	kr/m ²

Fördelning av åtgärder på resp. klass

	Huvudgator (1)	Uppsaml.gator (2)	Lokalgator (3)	Industrigator (4)
40 mm ABT 11	80%	80%	80%	80%
Fräsning + 40 mm ABT 11	10%	10%	10%	10%
Lokal handläggning + urtagning	10%	10%	10%	10%

Tabell 1. Åtgärdsalternativ - kostnader (kr/m²) och fördelning (%) – enligt förutsättningar och arbetssätt i Östhammars kommun

Resultterande normkostnad till kalkyl

	Huvudgator (1)	Uppsaml.gator (2)	Lokalgator (3)	Industrigator (4)	
Genomsnittlig normkostnad	110	110	110	110	kr/m ²

Tabell 2. Resultterande normkostnader per kvadratmeter enligt förutsättningar i tabell 1, vilka ligger till grund för beräknat budgetbehov

I praktiken varierar förutsättningarna och därmed åtgärdskostnaden mellan specifika objekt, men för att kunna kalkylera och definiera en objektsrelaterad kostnad för varje gatudel så krävs betydligt mer underlag än vad som ligger till grund för denna utredning. Det arbetet görs vanligtvis i nästa skede, när man utformar den mer detaljerade underhållsplanen och väljer ut objekt för åtgärd. Man bör också räkna med att åtgärdskostnader generellt alltid fördyras när objekten faller över till eftersatt underhåll och då kräver kraftfullare åtgärder. I denna kalkyl räknar vi med samma genomsnittliga normkostnad på alla ytor, dock med inräknad höjd för att 20 % av objekten hanteras med en dyrare åtgärd.

Den situation som visas i bild 2 - uttryckt i kronor med definierad normkostnad enligt tabell 2 som grund - ger budgetbehovet för beläggningsunderhåll på aktuella delar av gatunätet i Östhammars kommun de närmaste fem åren enligt bild 3.

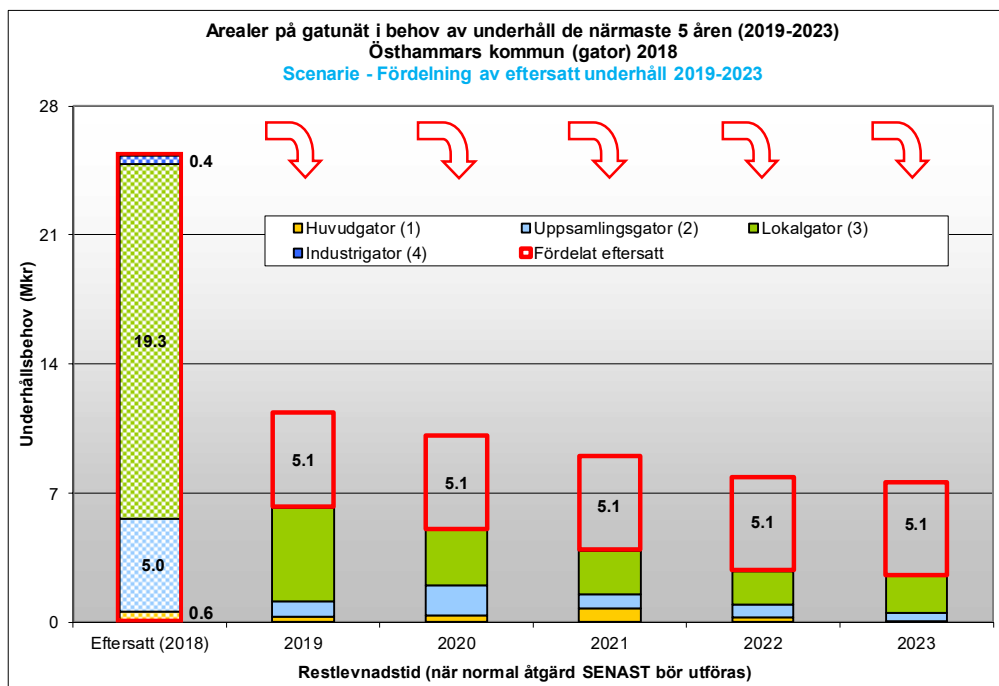

Bild 3. Underhållsbehov på gatunätet 2019-2023 (miljoner kronor), med dagens eftersatta behov fördelat lika på de kommande fem åren (ett tänkt scenario)

Total sett visar denna kalkyl att eftersatt underhållsbehov på det undersökta gatunätet i Östhammars kommun uppgår till cirka 25.3 miljoner kr. Om detta – som ett tänkt scenarie – fördelas över de närmaste fem åren betyder det att närmare 5.1 miljoner kr årligen skall budgeteras för eftersatta underhållsåtgärder 2019-2023, utöver det normala underhållsarbetet.

Det genomsnittliga - totala - budgetbehovet för beläggningsunderhåll på gatunätet i Östhammars kommun under den närmaste 5-års perioden uppgår därmed till 9.2 miljoner kr/år.

I bild 4 har kalkylerad genomsnittlig underhållsbudget, som krävs för det normala underhållet (det som utförs i tid) 2019-2023, markerats med blå linje (4.1 miljoner kr/år). Total genomsnittlig årsbudget 2019-2023, som krävs för att klara hela underhållsbehovet, inklusive redan eftersatta gator enligt det 5-årsscenario vi här använt, markeras med röd linje (9.2 miljoner kr/år).

Som jämförelse har aktuellt anslag 2018 för beläggningsunderhåll på både gatunätet och GC-vägnätet i Östhammars kommun markerats med svart linje (2 miljoner kr).

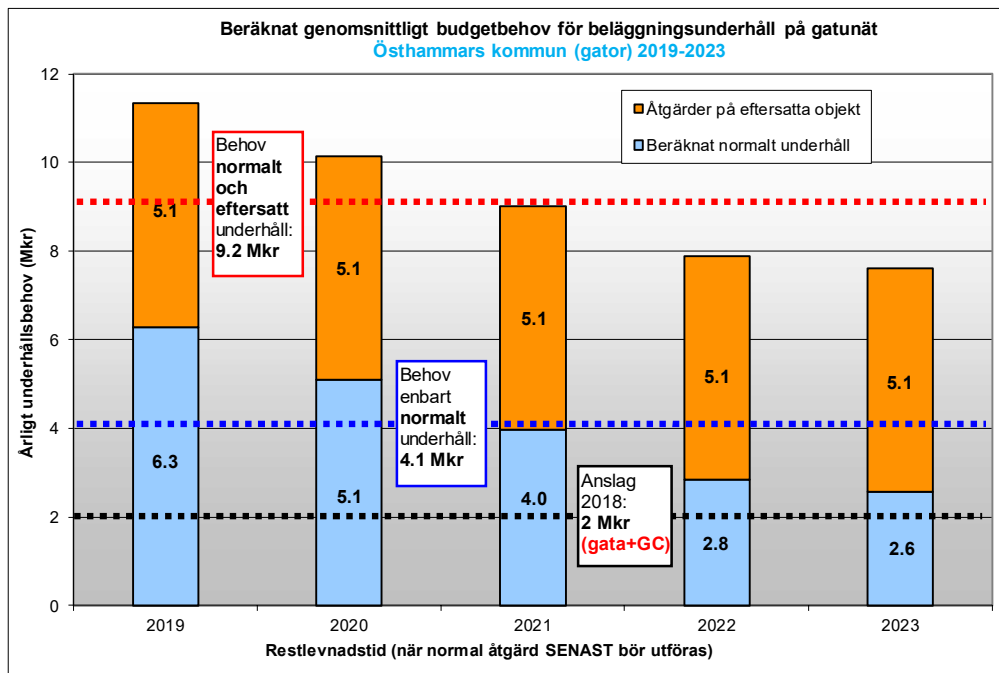

Bild 4. Sammanräknat behov för beläggningsunderhåll på gatunätet 2019-2023 i Östhammars kommun

Uttryckt per gatuklass och år framgår underhållsbehovet enligt de förutsättningar som här beskrivits av tabell 3 (miljoner kr).

Underhållsbehov 2018-2022, löpande och eftersatt - eftersatt fördelat lika över perioden

	Huvudgator (1)	Uppsaml.gator (2)	Lokalgator (3)	Industrigator (4)	Tot.	
Eftersatt	0.6	5.0	19.3	0.4	25.3	Mkr
2019	0.3	0.8	5.1	0.1	11.3	Mkr
2020	0.4	1.6	3.1	0.0	10.1	Mkr
2021	0.8	0.8	2.4	0.1	9.0	Mkr
2022	0.3	0.7	1.8	0.1	7.9	Mkr
2023	0.0	0.5	2.0	0.0	7.6	Mkr

Tabell 3. Budgetbehov för beläggningsunderhåll på det undersökta gatunätet i Östhammars kommun (miljoner kr), eftersatt fördelat år 2019-2023

Om man inte klarar av att hantera det normala underhållet i rätt tid, det som i bild 4 redovisas med blå linje (4.1 miljoner kr/år) och istället skjuter det framåt, så måste man generellt räkna med en accelererande ökning av åtgärdskostnader för eftersatta ytor, när även dessa objekt till slut går över gränsen och då generellt kräver extra, fördyrade, åtgärder på grund av eftersatt underhåll. I denna kalkyl har vi dock, som tidigare betonats, räknat med samma åtgärdskostnad för ytor med både normalt och eftersatt underhåll.

Utöver det budgetbehov som här redovisas krävs löpande insatser för akuta åtgärder i form av t ex sprick- och potthålslagning. Andra kostnader som kan härledas till gatunätet och som inte ingår i denna kalkyl relateras till t ex vinterväghållning, renhållning, skötsel och underhåll på gång- och cykelbanor samt stensatta ytor, belysning, vägmarkeringar mm.

Östhammars kommun: En organisation i framkant som är hållbar över tid.

Arbetsgruppens förslag, 21 januari 2020

-
- 13-14/1 Workshops med medarbetare, i huvudsak från stödfunktioner
 - 21/1 Kommunledningsgruppen tar del av modellen
 - 28/1 Workshop med förvaltningarnas ledningsgrupper och andra utsedda chefer
 - 4/2 Kommunstyrelsens arbetsutskott tar del av modellen ✓
 - 10/2 Projektplan för kommande period tas fram av arbetsgrupp och styrgrupp ✓
 - 10/2 Central facklig samverkan, informationspunkt ✓
 - 11/2 Beslut i KSau
 - 12/2 Workshop med rektorer
 - 25/2 Beslut i KS
 - X/2 Workshop med övriga enhetschefer i kommunen
 - 21/4 Beslut i KF
 - Maj Förslag på ny organisationsmodell lämnas till styrgrupp och kommunledningsgrupp

TIDPLAN NY ORGANISATION

Tidplanen kan komma att ändras vid behov. Exempelvis kan vissa förändringar komma att samverkas, beslutas och förhandlas tidigare än juli 2020.

KOMMUNIKATIONSFASER

LÖPANDE:

- Delaktighet uppmuntras genom olika kanaler, samt workshops med relevanta medarbetare i organisationen och med de fackliga organisationerna.
- Information om hur arbetet fortlöper ges till de fackliga organisationerna genom centrala samverkansgruppen.
- Uppföljning, förbättring och fördjupning av organisationsförändringen.

SEP-DEC 2019

JAN 2020

FEB 2020

MAJ 2020

JUNI 2020

JULI 2020

SEP 2020

DEC 2020

JAN 2021

Arbetsgruppen gör informationsinsamling för att skapa ett nuläge att utgå från. Detta görs genom faktaisamling och samtal med relevanta medarbetare i organisationen. Arbetsgruppen gör dessutom en förstudie av hur de nio uppsatta målen för organisationsförändringen kan mötas. Detta sammanställs i en rapport som lämnas in till styrgruppen för översynen.

Arbetsgruppen bereder förslag på organisationsmodell till styrgruppen. Efter detta jobbar arbetsgruppen vidare med organisationsmodellen och börjar placera in kärnverksamheter, samt stödverksamheter och överbyggnad i den.

Förslaget på organisationsmodell presenteras vid en extra samverkan med de fackliga organisationerna. Sedan tas förslaget till kommunledningsgruppen och kommunstyrelsens arbetsgrupp.

Organisationsöversynen är nu klar. Arbetsgruppens rekommendation till ny organisation presenteras för styrgruppen. Sedan sker samverkan med de fackliga organisationerna i centrala samverkansgruppen. Kommunledningsgruppen beslutar om det framlagda förslaget ska tas vidare till kommunstyrelsens arbetsutskott.

Beslut tas om organisationsmodell av kommunstyrelsen den 23 juni. Handlingen behöver vara därför anmäld till kommunstyrelsens arbetsutskott den 8 juni.

MBL-förhandlingar på individnivå påbörjas med respektive fackförbund. Allteftersom dessa avslutas kan implementeringen genomföras löpande. Därmed startar övergången till vår nya organisationsmodell. Det kan innebära att flytta arbetsplatser, slå samman olika arbetsgrupper eller dela upp andra arbetsgrupper, etc. Det arbetet kommer pågå successivt till och med december 2020. Som en konsekvens av detta behöver vi forma nya arbetssätt. Vi behöver dessutom arbeta aktivt med vår organisationskultur för att säkerställa ett gott utfall av organisationsförändringen.

Beslut om organisationsförändringen tas i kommunfullmäktige den 22 september. Handlingen behöver därför vara anmäld den 9 september.

Implementeringen ska vara färdig allra senast vid årsskiftet beroende på hur stora förändringar det blir.

Nya organisationen träder formellt i kraft. Det innebär att alla ska sitta på sina nya arbetsplatser, i sina nya grupper och på sina eventuellt nya tjänster. Arbetet med att forma nya arbetssätt och ny organisationskultur fortsätter.

1. INLEDNINGSAFASEN

2. STARTFASEN

3. DRIVNINGSAFASEN

4. AVSLUTNINGSAFASEN

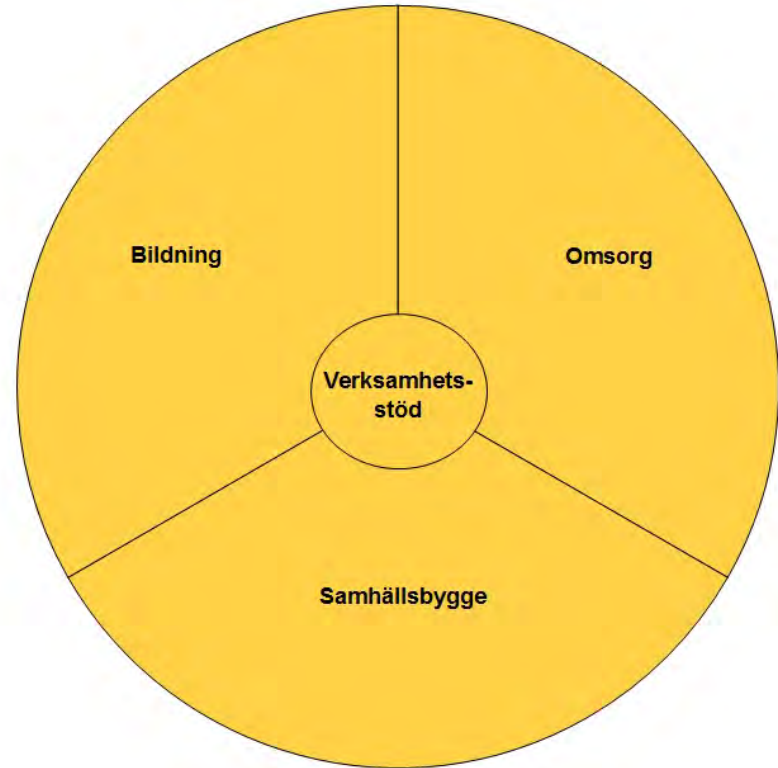
Framgångsfaktorer

- Förändringsledning
- Kultur och struktur (ny vision, värdegrund, effektiva processer)
- Närhet
- Intern kommunikation
- Processkartläggning inklusive inventering av våra medarbetares arbetsuppgifter

Modellförslag

En förvaltning med:

- Ett samlat verksamhetsstöd
- Tre sektorer

Kommunledning

Kommundirektör			
Chef Verksamhetsstöd	Chef Omsorg	Chef Bildning	Chef Samhälle

Verksamhetsstöd

Nämndsekreterare, registrator, arkiv, juridik, personuppgiftshantering,
valadministration

Ekonom, controller, ekonomiadministratör, avgiftshandläggare

Inköp, upphandling

HR, Lön

Kommunikation, information, kundservice

Kvalitetsutveckling, verksamhetsutveckling, digitalisering, systemförvaltare

Intern service: fastighetsskötsel, måltid, städ

I detta förslag ingår
inte de lokala
administratörer
som idag finns
inom skola och
socialförvaltning i
det samlade
verksamhetsstödet

Omsorg

Myndighet

Myndighetsbeslut enligt LSS,

SoL och annan

omsorgslagstiftning

Barn- och ungdomsvård

Vård för vuxna med missbruk

Övriga insatser till vuxna

Familjerätt och familjerådgivning

Ensamkommande

Produktion

Vård och omsorg om äldre

Insatser till personer med

funktionsvariationer (inkl daglig

verksamhet)

Hälso- och sjukvård

Bildning

Förskola

Öppen förskola

Förskoleklass

Grundskola

Grundsärskola

Fritidshem

Öppen fritidsverksamhet

Pedagogisk omsorg

Gymnasieskola

Gymnasiesärskola

Grundläggande vuxenutbildning

Särvux

Vux gymnasium och

påbyggnadsutbildning

SFI

Kommunalt aktivitetsansvar

Arbetsmarknadsåtgärder

Integration

Samhälle

Myndighetsutövning inom hälsoskydd,

miljöskydd, bygg och alkohol/tobak

Miljö, hälsa och hållbar utveckling inkl

energirådgivning

Mark, park och gata, fastigheter (ej verksamhet)

Kollektivtrafik

Slutförvarsarbete

Planverksamhet, mark och bostadsförsörjning

Näringsliv och turism

Totalförsvar och samhällsskydd

Stadsnätet

Hamnverksamhet, sjötrafik

Renhållning

Allmän fritidsverksamhet

Allmän kulturverksamhet

Anläggning (bibliotek, fritidsgårdar samt idrott-

och fritidsanläggningar)

Kulturskola